

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Πτυχιακή διατριβή

«ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ:
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΣΚΟΠΕΥΤΗΡΙΟΥ ΠΑΦΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ»

Νέστωρος Έλενα

Λεμεσός 2012

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Πτυχιακή διατριβή

« ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ:
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΣΚΟΠΕΥΤΗΡΙΟΥ ΠΑΦΟΥ
ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ»

Νέστωρος Έλενα

Επιβλέπων καθηγητής : Δρ. Ανδρέου Κώστας σε
συνεργασία με το Ίδρυμα Terra Cypria, Λεύκιο Σεργίδη

Λεμεσός 2012

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Νέστωρος Έλενα, 2012

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας Περιβάλλοντος του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Με το πέρας της παρούσα Διπλωματικής εργασίας αυτής οφείλω να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες προς κ. Κώστα Ανδρέου, Ειδικό Προσωπικό του Τμήματος Επιστήμης και Τεχνολογίας Περιβάλλοντος για την εμπιστοσύνη που έδειξε προς το πρόσωπό μου, καθώς και για την απρόσκοπτη υποστήριξη και καθοδήγηση που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου. Ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ θέλω επίσης να εκφράσω στο Ιδρύματος Terra Cyrgia και το Λειτουργό του κ. Λεύκιο Σεργίδη που είχα την τιμή να συνεργαστώ μαζί τους. Θα ήθελα να τον ευχαριστήσω για την αμέριστη και απλόχερη βοήθεια του, για τις πολύτιμες του συμβουλές, για τις γνώσεις που απεκόμισα, για την υπομονή του.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω το Λειτουργό κ. Δημήτρη Κουτρουκίδη , τη Λειτουργό κ. Ειρήνη Κωνσταντινίδου του Τμήματος Περιβάλλοντος, τον κ. Πρόεδρο του Σκοπευτηρίου Πάφου της Αγίας Βαρβάρας, καθώς και τον Διεθνή Σύμβουλο της συμβουλευτικής εταιρείας κ. Χαράλαμπο Παναγιώτου, και την κ. Ανδρούλλα Μιλτιάδους από το Τμήμα Πολεοδομίας και Χωροταξίας για τη συνεργασία τους και την προθυμία τους για να βοηθήσουν στην διεκπεραίωση της έρευνας αυτής.

Επίσης ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ θα ήθελα να εκφράσω και στους φίλους μου Αριστοδήμου Κωνσταντίνο, Μικαέλλα Ζυμπουλάκη, Ποσπορή Αντρέα, Κωνσταντίνο Σουρουλλά, Φίλιππο Φιλίπου και Βασιλική Χατζιωνά για όλα όσα έχουν κάνει για μένα όλα αυτά τα χρόνια που είμαστε φίλοι. Στο τέλος δεν θα μπορούσα να μην ευχαριστήσω την οικογένειά μου, και ιδιαίτερα την μητέρα μου Δήμητρα Θεμιστοκλέους και τον πατέρα μου Πάτερ Αντώνιο Νέστωρα για όσες θυσίες έχουν κάνει όλα αυτά τα χρόνια, για την αγάπη, τη στήριξη, τη συμπαράσταση, την κατανόηση και γενικότερα τη συμβολή τους στην έως τώρα πορεία μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ένας από τους επιθυμητούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα τελευταία χρόνια είναι η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και συνεπώς της προστασίας του Περιβάλλοντος. Εισάγοντας έτσι στην περιβαλλοντική της πολιτική την Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ) ως εθνικό όργανο που εντοπίζει και προβλέπει τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από δραστηριότητες καθώς και εναλλακτικές προτάσεις για ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων. Η Κύπρος σαν μέλος πλέον της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στηρίζει την πολιτική αυτή, με την εφαρμογή της ΕΠΕ στο εθνικό θεσμικό της πλαίσιο. Η παρούσα μελέτη έχει ως κύριο σκοπό να αξιολογήσει και να εντοπίσει τις αδυναμίες που προκύπτουν από την εφαρμογή όλη διαδικασίας των Μελετών Εκτιμήσεις Επιπτώσεων στο περιβάλλον στην Κύπρο. Μελετώντας την ΜΕΕΠ του Σκοπευτηρίου Πάφου, και παρουσιάζοντας το έργο και την διαδικασία αδειοδότησης του όπως έχει πραγματοποιηθεί κάτω από το σημερινό νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου. Συγχρόνως, διεξάγεται και μια βιβλιογραφική ανασκόπηση για την διαδικασία εκπόνησης των ΕΠΕ. Επιπρόσθετα, έγιναν προσωπικές συνεντεύξεις από τους αρμόδιους φορείς και επί τόπου επισκέψεις στο συγκεκριμένο έργο, ώστε να υπάρξουν πιο σαφή αποτελέσματα και να εξαχθούν εκ νέου συμπεράσματα για την κατάσταση που επικρατεί. Τα κύρια προβλήματα όπως έχουν εντοπιστεί να είναι η ανεπαρκής δημοσία διαβούλευση για την εκπόνηση των ΜΕΕΠ και η έλλειψη Σχεδίων παρακολούθησης με την υλοποίηση του έργου. Τελειώνοντας, κατατίθενται προτάσεις για την βελτίωση της διαδικασίας και την επίτευξη του άμεσου στόχου των ΕΠΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iv
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ.....	vii
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	viii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	xiii
1. Παρουσίαση του Έργου της Μελέτης.....	1
1.1 Εισαγωγή.....	1
1.2 Τοποθεσία του Έργου της Μελέτης.....	2
1.3 Σκοπός του Έργου.....	11
2. Παρουσίαση ΜΕΕΠ και Διαδικασίας Αδειοδότησης του έργου.....	12
2.1 Παρουσίαση Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον – Βάση της Κυπριακής νομοθεσίας.....	12
2.1.1 Εισαγωγή.....	12
2.2 Κυπριακή νομοθεσία.....	12
2.3 Διαδικασία Αδειοδότησης στην Κύπρο.....	17
3. Μεθοδολογία.....	19
3.1 Εισαγωγή.....	19
3.2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	20
3.3 Συνεντεύξεις.....	25
3.4 Επιτόπου Επίσκεψη στο Σκοπευτήριο.....	26

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	27
5. Προτάσεις για Βελτίωση της Διαδικασίας.....	32
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	37
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	39

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

<u>1.Διάγραμμα ροής των σταδίων της διαδικασίας εκπόνησης των Μελετών Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον.....</u>	<u>22</u>
--	-----------

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Φωτογραφία 1: Η είσοδος του Σκοπευτηρίου Πάφου.....	3
Φωτογραφία 2: Ο εγγεγραμμένος ασφαλτοστρωμένος δρόμος στα δυτικά του έργου.....	3
Φωτογραφία 3: Πρόσβαση στο έργο με χωμάτινο δρόμο.....	4
Φωτογραφία 4: Η βλάστηση στη γύρω περιοχή του έργου.....	4
Φωτογραφία 5: Ο αυτοκινητόδρομος Λεμεσού – Πάφου που βρίσκεται περίπου 600 μέτρα νότια του έργου.....	5
Φωτογραφία 6: Το κύριο οικοδόμημα στο έργο, το κυλικείο.....	6
Φωτογραφία 7: Ο χώρος στάθμευσης του σκοπευτηρίου.....	7
Φωτογραφία 8: Από τα πεδία βολής στο ανατολικό τμήμα του σκοπευτηρίου, προς την πλευρά της κοινότητας.....	8
Φωτογραφία 9: Από τα πεδία βολής του σκοπευτηρίου στα δυτικά του σκοπευτηρίου προς τον αυτοκινητό-δρόμο και την κύτη του ποταμού.....	9
Φωτογραφία 10: Η κοινότητα Αγίας Βαρβάρας που φαίνεται από το ανατολικό μέρος του Σκοπευτηρίου.....	10
Φωτογραφία 11: Κομμάτια από τους δίσκους – στόχους που είναι σκορπισμένα στα πεδία βολής.....	10
Φωτογραφία 12: Σωροί από τα κομμάτια των δίσκων – εντός του σκοπευτηρίου.....	11

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΕΠΕ: Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

ΜΕΕΠ: Μελέτη εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες παρουσιάζει μια αξιοσημείωτη αύξηση του ενδιαφέροντος για τα περιβαλλοντικά θέματα, στην αιεφορία και στην καλύτερη διαχείριση της ανάπτυξης με αρμονικό τρόπο σε σχέση με το περιβάλλον [1]. Η Ευρωπαϊκή Ένωση λόγω της καθορισμένης θέσης της ως μια αναπτυγμένη περιοχή, φέρει ένα σημαντικό μερίδιο ευθυνών στα παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα και καλείται να παίξει και βασικό ρόλο, έχοντας ήδη πάρει θέση για την αντιμετώπιση της συνεχούς καταστροφής τους περιβάλλοντος [1].

Τόσο η Ευρώπη, όσο και γενικά η παγκόσμια κοινότητα οδηγείται σήμερα στη βαθμιαία αποδέσμευση της από τον κλοιό της οικονομικής και μόνον ανάπτυξης και επανατοποθετείται σε μια άλλη πολιτική, βασισμένη στην ορθολογική χρήση - διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και τη σφαιρική προσέγγιση των προβλημάτων του. Συνεπώς, η μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι απαραίτητη, ωθώντας έτσι την Ευρωπαϊκή Ένωση να εισαγάγει στο θεσμικό της δίκαιο τη βιώσιμη ή αιεφόρο ανάπτυξη ως ένα από τους πρωταρχικούς στόχους της.

Η έννοια αιεφορία εντάσσεται σε ένα πρότυπο ανάπτυξης το οποίο ανταποκρίνεται στις ανάγκες της παρούσας γενιάς χωρίς να υπονομεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιούν τις δικές τους ανάγκες. Στόχος είναι η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ατόμων, διαφυλάσσοντας παράλληλα το περιβάλλον και τους φυσικούς πόρους σε βραχυπρόθεσμη αλλά κυρίως σε μακροπρόθεσμη βάση. Έχοντας υπόψη τους τρεις κύριους πυλώνες, κοινωνία, οικονομία και περιβάλλον. Προωθώντας έτσι σε ένα αρκετά υψηλό επίπεδο τη προστασία του περιβάλλοντος.

Αυτός είναι και ο επιθυμητός στόχος που έχουν θέση, ωστόσο το κύριο πρόβλημα είναι η αποπεράτωση του. Γι' αυτό το λόγο η Αρχή 17 της Διακήρυξης του Ρίο μια από τις σημαντικότερες διασκέψεις για το περιβάλλον και την προώθηση της αιεφόρου ανάπτυξης, έχει υποδείξει την Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ), «ως εθνικό όργανο, που πρέπει να αναλαμβάνεται για τις προτεινόμενες δραστηριότητες που ενδέχεται να έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και να υπόκεινται σε απόφαση κάποιας αρμόδιας εθνικής αρχής». Συνδέοντας έτσι την εισαγωγή ενός σπουδαίου παραδείγματος όπως την εκπόνηση ΕΠΕ στην περιβαλλοντική πολιτική της κάθε χώρας ξεχωριστά, προσαρμόζοντας την αναλόγως του θεσμικού τους πλαισίου, δημιουργώντας έτσι μια νέα νομοθεσία που όμως πρέπει να προέρχεται

από άλλες εθνικές και διεθνείς αρχές. Για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που προσπαθεί να επαναπροσδιορίσει την σχέση μεταξύ της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος [1].

Οι ορισμοί για τις ΕΠΕ αυτό κάθε αυτό αφθονούν. Το Διεθνές Συμβούλιο Επιστημονικών Ενώσεων (R.E.Munn(1979)), μιας επιστημονικής επιτροπής που ασχολείται με τα περιβαλλοντικά προβλήματα, διαφαίνεται η μεγάλη διακύμανση από της συχνές παραθέσεις και τον ευρύ ορισμό που δίνεται. Κυρίως όμως παρουσιάζουν την ΕΠΕ ως την ανάγκη «να εντοπίσει και να προβλέψει τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην υγεία του ανθρώπου και την ευημερία από νομοθετικές προτάσεις, πολιτικές, προγράμματα και λειτουργικές διαδικασίες, και να ερμηνεύσει και να κοινοποιήσουν πληροφορίες σχετικά με τις επιπτώσεις»[2].

Ένας άλλος ουσιαστικός ορισμός που μπορεί να δοθεί για τον θεσμό της ΕΠΕ βάση του Υπουργείου Περιβάλλοντος του Ηνωμένου Βασιλείου(1989), είναι η περιγραφή μιας τεχνικής και συστηματικής ταυτόχρονα διαδικασίας η οποία εξετάζει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αναπτυξιακών δράσεων. Καθώς, εξασφαλίζει τις σχετικές πληροφορίες ενίοτε από τον ιδιοκτήτη της συγκεκριμένης δράσης και άλλοτε από άλλες πηγές . Με απώτερο σκοπό, να ληφθούν υπόψη από την αρχή του σχεδιασμού της για διαμόρφωση των σωστών αποφάσεων σχετικά με το αν η ανάπτυξη μπορεί να προχωρήσει [3].

Μια άλλη εκδοχή της ορολογίας Περιβαλλοντική Εκτίμηση που χρησιμοποιείται σε χώρες όπως η Ασία, η Αυστραλία, η Νότια Αμερική και η Ευρώπη τείνει να διαφέρει τόσο κατά την έννοια των όρων όσο και του πεδίου εφαρμογής τους. Ορισμένοι όροι όπως η ΕΠΕ για την οποία αναφερόμαστε, καθορίζεται ως «η επίσημη αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεων μιας προτεινόμενης πολιτικής , προγράμματος ή έργου προς το περιβάλλον, με εναλλακτικές λύσεις για την πρόταση, καθώς επίσης και μέτρα που θα ληφθούν για την προστασία του περιβάλλοντος. Η ιδέα μπορεί να εφαρμοστεί από την έναρξη του έργου έως τη λειτουργία, αλλά θα μπορούσε να αγκαλιάσει την θέση του έργου και κατά την ανάλυση του» [4].

Η έμφαση, εν συγκρίσει με πολλούς άλλους μηχανισμούς για την προστασία του Περιβάλλοντος, δίνεται στην πρόληψη. Φυσικά, υπάρχουν οι παραδοσιακοί σχεδιασμοί από μια συγκεκριμένη ανάπτυξη με καθορισμένες επιπτώσεις στο περιβάλλον, πάντοτε όμως χωρίς να αλλάζει ο συστηματικός, συνολικός και διεπιστημονικός τρόπος που απαιτείται για την εκπόνηση μιας σωστής ΕΠΕ [1].

Οι βασικοί στόχοι μιας ΕΠΕ είναι κυρίως να προσδώσει πληροφορίες στην αρμόδια αρχή πριν αποφασίσει για την αδειοδότηση κάποιου έργου. Παρουσιάζοντας επίσης και κάποιες εισηγήσεις ως μέτρα μετριασμού των επιπτώσεων που εντοπίστηκαν καθώς και το συνυπολογισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου μαζί με τις οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις του θέματος. Επίσης, θα πρέπει υπάρξει κάποια διαφάνεια στην ενημέρωση και την συμμετοχή του κοινού [5].

Στη διαδικασία της ΕΠΕ τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή του θεσμού αυτού, δεν είναι μόνο προς όφελος του περιβάλλοντος άλλα και στην διευκόλυνση της διαδικασίας αδειοδότησης κάποιου έργου. Αφού μπορεί να γίνει πιο γρήγορη η αναγνώριση θεμάτων που να δυσκολεύουν το έργο κατά την κατασκευαστική αλλά και λειτουργική φάση του [5]. Με τις διαβουλεύσεις που μπορεί να γίνουν με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς , και κυρίως με την συμμετοχή του κοινού βοηθά στην απόκτηση περαιτέρω εμπιστοσύνης στις αρμόδιες αρχές και στους ιδιώτες. Επιπλέον, η γνώση των επιπτώσεων υποστηρίζει με πιο πολύ σαφήνεια την λήψη αποφάσεων για το έργο [5].

Εντούτοις, υπάρχουν και κάποια μειονεκτήματα, όπως ο επιπλέον χρόνος και το αρχικό οικονομικό κόστος για την ετοιμασία μια τέτοιας μελέτης, που μπορεί και να καθυστερήσει το έργο. Που όμως μπορούν εύκολα να ξεπεραστούν, με λίγη οργάνωση και συστηματοποίησης της διαδικασίας στην κάθε χώρα.

Γενικότερα , η διαδικασία της ΕΠΕ άρχισε να εφαρμόζεται στην Κύπρο με σταδιακούς ρυθμούς από την δεκαετία του 1980 κυρίως σε κρατικά υδατικά έργα. Ένας σημαντικός σταθμός σε αυτή τη δεκαετία ήταν το 1988 , που ο θεσμός λόγω έλλειψης ολοκληρωμένης νομικής ρύθμισης , εφαρμοζόταν στην μορφή της Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης. Το 1991 μετά από ανακοίνωση του Προέδρου Γ. Βασιλείου, το Υπουργικό Συμβούλιο με απόφαση καθιέρωσε το θεσμό των Περιβαλλοντικών Μελετών, μέσω του Συστήματος Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, με συντονιστική Αρχή την Υπηρεσία Περιβάλλοντος [4].

Το συγκεκριμένο σύστημα άρχισε να εφαρμόζεται βάση της διακριτικής εξουσίας των Πολεοδομικών Αρχών, για υποβολή εκ μέρους των αιτητών πρόσθετα στοιχεία με βάση τις πρόνοιες του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου. Επιπλέον, η αναγκαιότητα υποβολής των συγκεκριμένων μελετών έγινε και με βάση κάποια Τοπικά Σχέδια Ανάπτυξης της κάθε

περιοχής [5]. Πάνω σε αυτό έγινε και ο διαχωρισμός λήψης αποφάσεων, κατηγοριοποιώντας τα έργα και υποβάλλοντας ανάλογα με την έκταση τους ή Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Εκτίμηση ή πλήρης Μελέτη Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ).

Η εφαρμογή του θεσμού στηρίχθηκε κυρίως στη διαμόρφωση κοινής συνείδησης των αρμοδίων κρατικών τμημάτων από το Υπουργικό Συμβούλιο διορίζοντας μια Τεχνική Επιτροπή ευρείας εκπροσώπησης αλλά και των πολιτών, σχετικά με την ανάγκη προστασίας του Περιβάλλοντος και λήψης μέτρων αποφυγής της υποβάθμισης του[5].

Δέκα χρόνια μετά, το 2001, ο θεσμός εισέρχεται σε μια νέα φάση όπου η διαδικασία Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων κατοχυρώνεται νομικά με τη ψήφιση του Νόμου 57(I)/2001 περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα από το κυπριακό κοινοβούλιο. Η ψήφιση του νόμου θεωρείται ένα μεγάλο βήμα προς την αειφόρο ανάπτυξη, η συμβολή του οποίου αποσκοπεί στην ενημέρωση σχετικά με τις διαδικασίες, τις απαιτήσεις, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αναμειγμένων στο θέμα της εκπόνησης μιας ΜΕΕΠ στην Κύπρο όπως ισχύουν και απορρέουν από τις πρόνοιες του συγκεκριμένου νόμου [5].

Η συνεισφορά της νέας περιβαλλοντικής νομοθεσίας κρίνεται ως ευεργετική για τη μελλοντική σημαντική αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην Κύπρο ενώ αναμένεται να προκύψουν και οφέλη από οικονομικής πλευράς. Επιπλέον, με την ένταξη της Κύπρου από το 2004 στην Ευρωπαϊκή Ένωση, της είχε υποβληθεί ως στρατηγικής σημασίας, προτεραιότητας και απαίτηση να γίνει η πλήρη εφαρμογή και επιβολή των περιβαλλοντικών νομοθεσιών της.

Με τη διαδικασία εναρμόνισης της Κύπρου με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο εμπλουτίστηκε και η περιβαλλοντική νομοθεσία με νέους νόμους [5]. Ένας από αυτούς ήταν και ο Νόμος 140(I)/2005 για την Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα, που ισχύει από τις 2 Δεκεμβρίου 2005 και έχει αντικαταστήσει το Νόμο Αρ. 57(I)/2001, που ίσχυε από το 2001 και ο οποίος εναρμονίζει τη νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας με τις Οδηγίες 85/337/ΕΟΚ, 97/11/ΕΚ και 2003/35/ΕΚ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το συγκεκριμένο θέμα [6]. Ο συγκεκριμένος νόμος διαπραγματεύεται την βασική διαδικασία αξιολόγησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από ορισμένα έργα, χωρίς όμως να υπάρχει κάποια αισθητή διαφοροποίηση από το 1991 που πρώτο εφαρμόστηκε ο θεσμός της ΕΠΕ στο εθνικό νομικό

πλαίσιο της Κύπρου. Η διεξαγωγή της παρούσας έρευνας στηρίχτηκε στο ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η διαδικασία εκπόνησης, αξιολόγησης και παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην Κύπρο παρά στην αναβάθμιση, ακόμη παρουσιάζει ελλείψεις. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι ίδιες οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων να αποτελούν εν δυνάμει κίνδυνο για το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία. Η διαδικασία όπως εφαρμόζεται ενδέχεται σημαντικές βελτιώσεις.

Βασικός σκοπός της μελέτης αυτής αποτελεί η αξιολόγηση της διαδικασίας Εκτίμησης Περιβαλλοντικών επιπτώσεων, και πιο συγκεκριμένα ο εντοπισμός και η παρουσίαση των αδυναμιών της διαδικασίας εκπόνησης των Μελετών Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΕΕΠ) στην Κύπρο καθώς και τρόπων βελτίωσης και αντιμετώπισης της υφιστάμενης κατάστασης.

1. Παρουσίαση του Έργου της Μελέτης

1.1 Εισαγωγή

Στο νησί μας, ένα από τα δημοφιλέστερα αθλήματα είναι το κυνήγι, που ασκείται από ένα μεγάλο κομμάτι του ανδρικού κυρίως πληθυσμού σε εύρος ηλικιών, από 18 έως 65 ετών.

Για τη διεξαγωγή και επίτευξη του αρχικού σκοπού της παρούσας μελέτης, αλλά και για την εξαγωγή πιο συγκεκριμένων και ουσιαστικών αποτελεσμάτων για την καλύτερη αξιολόγηση των ΜΕΕΠ στην Κύπρο και λόγω του μεγάλου εύρους των ΜΕΕΠ που εκπονούνται κάθε χρόνο στην Κύπρο για την υλοποίηση διάφορων δημόσιων και ιδιωτικών έργων, η συγκεκριμένη εργασία εστιάστηκε σε ένα αρκετά αξιόλογο θέμα, ήτοι η κατασκευή και λειτουργία των Σκοπευτηρίων στην Κύπρο [7].

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Κύπρο τα περισσότερα σκοπευτήρια είναι παράνομα, και εδώ φαίνεται η μειωμένη αξία, στα οποία δίνεται από τις Αρμόδιες Αρχές. Η υποβάθμισή του θέματος αυτού γίνεται λόγω των ελάχιστων οικονομικών και κοινωνικών ωφελημάτων που προκύπτουν από τη διεκπεραίωση τέτοιων έργων.

Εντούτοις, τα βασικότερα προβλήματα που παρουσιάζονται είναι οι αρνητικές επιπτώσεις οι οποίες μπορεί να προκληθούν στο περιβάλλον της γύρω περιοχής επηρεάζοντας τη χλωρίδα, την πανίδα την αισθητική του τοπιού και διάφορους άλλες επιπτώσεις, που δεν είναι τόσο σοβαρές κατά την κατασκευή τους όσο κατά τη λειτουργία τους.

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έγινε λόγω της διαθεσιμότητας των πληροφοριών και των δεδομένων που θα χρειάζονται για την επίτευξη του σκοπού της μελέτης ο οποίος έχει προαναφερθεί. Ακόμα ένας λόγος που συνέβαλε ήταν και ο περιορισμένος χρόνος αποπεράτωσης της έρευνας, που καθόρισε κατά κάποιο τρόπο την έκταση του έργου με το οποίο θα ασχολείτο η διπλωματική εργασία αφού θα έπρεπε να ήταν ο ανάλογος, ώστε να καλυφτεί ο στόχος της μελέτης στα καθορισμένα χρονικά πλαίσια.

Για το λόγο αυτό στην παρούσα εργασία επιχειρήθηκε η αξιολόγηση της ΜΕΕΠ του Σκοπευτηρίου της Αγίας Βαρβάρας που ευρίσκεται στην περιοχή Ανατολικού στην επαρχία Πάφου. Το προτεινόμενο έργο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον διότι η ΜΕΕΠ εκπονήθηκε κατόπιν της κατασκευής των υπάρχουσων εγκαταστάσεων, άρα οι προτάσεις της ΜΕΕΠ δεν ληφθήκαν υπόψη για την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου.

Τα σκοπευτήρια καλύπτονται από το αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο της Κύπρου, που είναι ο νόμος 140(I)/2005 περί Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον για ορισμένα έργα όπως προέκυψε από τις αντίστοιχες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης [7].

1.2 Τοποθεσία του Έργου της Μελέτης

Η περιοχή του έργου βρίσκεται σε περίοπτη θέση, στην κορυφή ενός λόφου και είναι ορατή από μεγάλη απόσταση από τα νότια και ανατολικά περιλαμβανομένων του χωριού Αγίας Βαρβάρας και τον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού- Πάφου. Επίσης, το έργο απέχει απόσταση 300 περίπου μέτρων δυτικά από τον Ποταμό Έζουσας και 850 μέτρα περίπου από την οικιστική περιοχή του χωριού της Αγίας Βαρβάρας. Ο αυτοκινητόδρομος Λεμεσού – Πάφου βρίσκεται περίπου 600 μέτρα νότια του έργου ενώ σύνδεση με τον αυτοκινητόδρομο δίνεται μέσω της εξόδου στη βιομηχανική περιοχή του Ανατολικού [7].

Το τεμάχιο όπου έγινε η ανάπτυξη είναι μέσα στα σύνορα της βιομηχανικής περιοχής του Ανατολικού της επαρχία Πάφου που εμπίπτει σε κρατική γη, αλλά και στη Ζώνη Προστασίας (Ζώνη Δα3) του Τοπικού Σχεδίου Πάφου που βάση της χωροθετικής πολιτικής για σκοπευτήρια που καθορίζεται από την παράγραφο 15 ως «Ανάπτυξη για Σκοπούς Αναψυχής και Ψυχαγωγίας», το οποίο έχει ως επίκεντρο την άθληση, την εκπαίδευση και γενικά τη ψυχαγωγία των σκοπευτών. Εκτός αυτού το τεμάχιο στα δυτικά του συνορεύει με ένα χώρο αποθήκης παλαιών αυτοκινήτων [7].

Μια άμεση παρουσίαση της περιοχής του έργου φαίνεται από τις πιο κάτω φωτογραφίες κατά την επίσκεψη που έγινε για τη συλλογή περισσότερων πληροφοριών για την παρούσα έρευνα.

Φωτογραφία 1: Η είσοδος του Σκοπευτηρίου Πάφου.

Φωτογραφία 2: Ο εγγεγραμμένος ασφαλτοστρωμένος δρόμος στα δυτικά του έργου.

Φωτογραφία 3: Πρόσβαση στο έργο με χωμάτινο δρόμο.

α)

β)

Φωτογραφία 4: Η βλάστηση στη γύρω περιοχή του έργου.

α)

β)

Φωτογραφία 5: Ο αυτοκινητόδρομος Λεμεσού – Πάφου που βρίσκεται περίπου 600 μέτρα νότια του έργου, που συνδέεται μέσω της εξόδου στη βιομηχανική περιοχή του Ανατολικού.

α)

β)

Φωτογραφία 6: Το κύριο οικοδόμημα στο έργο, το κυλικείο.

α)

β)

Φωτογραφία 7: Ο χώρος στάθμευσης του σκοπευτηρίου.

α)

β)

Φωτογραφία 8: Από τα πεδία βολής στο ανατολικό τμήμα του σκοπευτηρίου, προς την πλευρά της κοινότητας.

γ)

α)

β)

Φωτογραφία 9: Από τα πεδία βολής του σκοπευτηρίου στα δυτικά του σκοπευτηρίου προς τον αυτόκινητό-δρομο και την κύτη του ποταμού.

γ)

Φωτογραφία 10: Η κοινότητα Αγίας Βαρβάρας που φαίνεται από το ανατολικό μέρος του Σκοπευτήριου.

Φωτογραφία 11: Κομμάτια από τους δίσκους – στόχους που είναι σκορπισμένα στα πεδία βολής.

Φωτογραφία 12: Σωροί από τα κομμάτια των δίσκων – εντός του σκοπευτηρίου.

1.3 Σκοπός του Έργου

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΜΕΕΠ, ο κύριος σκοπός της δημιουργίας του σκοπευτηρίου είναι η εκπαίδευση, η εξάσκηση των σκοπευτών και ειδικότερα των κυνηγών καθώς και η ενημέρωση τους ούτως ώστε να εξοικειωθούν στη χρήση του όπλου, να αποκτήσουν σκοπευτικές ικανότητες και γνώσεις για το όπλο και τον υπεύθυνο χειρισμό του [7]. Αποβλέποντας στη μείωση των τραυματισμών, γεγονός που μπορεί να συμβάλει και στην αύξηση του ενδιαφέροντος για το άθλημα της σκοποβολής, προωθώντας ταυτόχρονα και υγιή ενασχόληση των νέων με τον αθλητισμό συνδυάζοντας το και με την εκπαίδευση επί του αντικειμένου [7]. Παράλληλα, το σκοπευτήριο θα αποτελεί χώρο ψυχαγωγίας τόσο για τους Κύπριους σκοπευτές όσο και τους τουρίστες που παραθερίζουν στις γύρω περιοχές. Με αυτό τον τρόπο θα αυξηθεί και ο αριθμός των επισκεπτών στην ευρύτερη περιοχή [7].

2. Παρουσίαση ΜΕΕΠ και Διαδικασία Αδειοδότησης του έργου

2.1 Παρουσίαση Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον - Βάση της Κυπριακής νομοθεσίας

2.1.1 Εισαγωγή

Η ΕΠΕ αποτελείται από μια εντατικοποιημένη διαδικασία μέσα σε ένα διοικητικό και επιστημονικό επίπεδο [1]. Με τη διεξαγωγή της, συναξιολογούνται οι περιβαλλοντικές παραμέτροι και ο συνυπολογισμός τους στην όλη διαδικασία αδειοδότησης των αναπτυξιακών έργων και δραστηριοτήτων [5]. Αυτή η διαδικασία στις πλείστες χώρες αποτελεί σημαντική παράμετρο για την υλοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής στο σύνολο της, καθώς και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπρόσθετα, μέσω της ΕΠΕ καθιερώνονται βασικές αρχές αξιολόγησης επιπτώσεων και εισάγει τα απαραίτητα στάδια που απαιτούνται για την εκπόνηση της ΕΠΕ [1].

Στην Κύπρο η εγκαθίδρυση του θεσμού της ΕΠΕ, είχε μια σταδιακή εξέλιξη. Αρχικά, εφαρμοζόταν σε διοικητική βάση, με την διακριτική εξουσία των Πολεοδομικών Αρχών και τις πρόνοιες του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου, ως «Ολοκληρωμένου Συστήματος Επιμέτρησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον» [5]. Μετά από 10 χρόνια, έγινε η νομική θεσμοθέτηση του συστήματος, με την εισαγωγή του Νόμου 57(I)/2001 για την Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από Ορισμένα Έργα. Στη συνέχεια, η Κυπριακή Δημοκρατία στα πλαίσια εναρμόνισης της με το περιβαλλοντικό κεκτημένο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ετοίμασε τον Νόμο 140(I)/2005 [5].

2.2 Κυπριακή Νομοθεσία

Το νομοθετικό πλαίσιο το οποίο διέπει το παρόν έργο αλλά και γενικότερα την αδειοδότηση διαφόρων έργων, είναι ο περί της εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον Ορισμένα Έργα Νόμος του 2005 που εκδόθηκε με δημοσίευση στην Επίσημη εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το άρθρο 52 του συντάγματος με Αριθμό 140(I) του 2005

(Νόμος 140(I)/ 2005). Προβλέποντας την υποχρεωτική εκτίμηση των επιπτώσεων που ενδέχεται να επιφέρει στο περιβάλλον η εκτέλεση ή λειτουργία ορισμένων έργων, καθιερώνει τις διαδικασίες εκτίμησης των επιπτώσεων, ορίζει τις αρμόδιες για την εκτίμηση αρχές, προβλέπει τους τρόπους συμμετοχής των ενδιαφερόμενων στις διαδικασίες εκτίμησης και απαγορεύει τη χορήγηση Πολεοδομικής Άδειας ή την έγκριση εκτέλεσης έργου χωρίς να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι απόψεις της αρχής που είναι αρμόδια για την προστασία του περιβάλλοντος [8].

Ο Νόμος [140\(I\)/2005](#), ισχύει από τις 2 Δεκεμβρίου 2005 και έχει αντικαταστήσει το Νόμο Αρ. 57(I)/2001, που ίσχυε από το 2001 και ο οποίος εναρμονίζει τη νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας με τις Οδηγίες 85/337/ΕΟΚ, 97/11/ΕΚ και 2003/35/ΕΚ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το συγκεκριμένο θέμα [8].

Σύμφωνα με τον πιο πάνω νόμο, έργο σημαίνει εκείνο που εμπίπτει σε οποιαδήποτε κατηγορία έργων του Πρώτου και Δεύτερου Παραρτήματος και αφορά την υλοποίηση κατασκευαστικών εργασιών ή άλλων εγκαταστάσεων που αναμένεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον ή το τοπίο, συμπεριλαμβανομένης και της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων. Ο Νόμος εφαρμόζεται για έργα υποκείμενα σε Πολεοδομική Άδεια, μη υποκείμενα σε Πολεοδομική Άδεια και δημόσια έργα, αλλά δεν εφαρμόζεται για έργα εθνικής άμυνας και δημόσια έργα εξαιρετικά ιδιάζουσας φύσης [8].

Ο Νόμος αφορά τις περιπτώσεις αδειοδότησης δημόσιων ή ιδιωτικών έργων. Σύμφωνα με αυτόν προνοείται μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών πριν τη χορήγηση της απαιτούμενης άδειας, η αξιολόγηση των επιπτώσεων που μπορεί να επιφέρουν στο περιβάλλον.

Η βασική διαδικασία αξιολόγησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από έργα αναλύεται ως εξής. Ανάλογα με την κατηγορία του έργου αποφασίζεται αν το έργο εμπίπτει στο πρώτο ή δεύτερο παράρτημα του Νόμου ή και σε κανένα από τα δύο.

Αν αυτό εμπίπτει στο πρώτο παράρτημα (Παράρτημα I) ετοιμάζεται πλήρης Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ). Στο εν λόγω παράρτημα τα έργα είναι πιο συγκεκριμένα και καλύπτουν όλες τις κατηγορίες από ενέργεια μέχρι έργα υποδομής με μεγαλύτερης εμβέλειας από αυτά που συμπεριλαμβάνονται στο Παράρτημα II. Για παράδειγμα διυλιστήρια αργού πετρελαίου, θερμοηλεκτρικοί σταθμοί, ανεμογεννήτριες με παραγωγή πάνω από 1 MW και φωτοβολταϊκά πάνω από 100 KW, εγκαταστάσεις για διάθεση, επεξεργασία

άλλα και παραγωγή επικίνδυνων υλικών (χημικά, πυρηνικά), οι αερολιμένες, οι αυτοκινητόδρομους, τα φράγματα, εγκαταστάσεις διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων (λύματα), αφαλατώσεις, σκοπευτήρια και άλλα. Γενικά, ο κατάλογος των έργων που συμπεριλαμβάνεται καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα έργων σε αυτό το παράρτημα με πιο σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον [8].

Αν εμπίπτει στο δεύτερο παράρτημα (Παράρτημα II) συμπληρώνεται ένα έντυπο Προκαταρκτικής Έκθεσης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΠΕΕΠ). Οι κατηγορίες των έργων που εμπίπτουν σε αυτό είναι έργα μικρής εμβέλειας με λιγότερο ανεπαίσθητες/σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον που μπορούν να αντιμετωπισθούν εύκολα και άμεσα. Διαχωρίζονται σε αυτές που έχουν σχέση με γεωργία, δασοκομία και υδατοκαλλιέργειες, με εξορυκτική βιομηχανία, ενεργειακή βιομηχανία χαμηλής ισχύος, με παραγωγή και επεξεργασία μετάλλων, με βιομηχανία ορυκτών, χημικών, τροφίμων, δέρματος ξύλου, χαρτιού και κλωστοϋφαντουργίας, ελαστικού, με απλά έργα υποδομής (βιομηχανικές περιοχές, αστική ανάπτυξη), με τουρισμό και αναψυχή, και άλλα [8].

Έχοντας υπόψη αυτό ο αιτητής του έργου υποχρεούται, μέσω της αρμόδιας αρχή που θα αδειοδοτήσει το έργο, να υποβάλει αντίγραφα της μελέτης ή έκθεσης στην Περιβαλλοντική Αρχή [8]. Εκεί θα γίνει αξιολόγηση από μια Επιτροπή Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που έχει συσταθεί με βάση τις πρόνοιες του νόμου και αποτελείται από δέκα (10) μέλη. Με την εξέταση της μελέτης ή έκθεσης η επιτροπή, συμβουλεύει την Περιβαλλοντική Αρχή για την σημαντικότητα των επιπτώσεων στο περιβάλλον από το έργο.

Στη συνέχεια, η Περιβαλλοντική Αρχή συντάσσει Γνωμάτευση ή Περιβαλλοντική Έγκριση που έπειτα αποστέλλεται στην αρμόδια αρχή και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος, χωρίς να είναι υποχρεωτικό της άδειας που θα χορηγηθεί. Η αρμόδια αρχή αφού λάβει απόφαση για τη χορήγηση ή μη Πολεοδομικής Άδειας ή την έγκριση ή μη του έργου ενημερώνει την Περιβαλλοντική Αρχή για την απόφαση της [8].

Το 2007 ο Νόμος [140\(I\)/2005](#) τροποποιήθηκε στο Νόμο με Αριθμό 42(I) του 2007. Για τους σκοπούς πληρέστερης εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, βάση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 1985 για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, όπως τροποποιήθηκε από

την Οδηγία 97/11/EK του Συμβουλίου της 3^{ης} Μαρτίου 1997 περί τροποποίησης της οδηγίας 85/337/EOK για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον, και την Οδηγία 2003/35/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26^{ης} Μαΐου 2003, σχετικά με τη συμμετοχή του κοινού στην κατάρτιση ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν το περιβάλλον και με την τροποποίηση όσον αφορά τη συμμετοχή του κοινού και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, των Οδηγιών 85/337/EOK και 97/11/EK του Συμβουλίου [9].

Σύμφωνα με τις διατάξεις του νομοθετικού πλαισίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας του 1972, η οδηγία 85/337/EOK είναι ένα ελεγκτικό έγγραφο, για τη θέσπιση κανόνων για τις ΕΠΕ στα κράτη μέλη. Λόγω της σημαντικής ευχέρειας που έχει, τα κράτη μέλη θεσπίζουν τους δικούς τους νόμους εφαρμόζοντας τη συγκεκριμένη οδηγία [1]. Για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, που αφορά τους παράγοντες: α) άνθρωπο, πανίδα, χλωρίδα, β) έδαφος, ύδατα, αέρα, κλίμα τοπίο, γ) την αλληλεπίδραση των δυο προηγούμενων ομάδων παραγόντων και δ) τα υλικά αγαθά και την πολιτιστική κληρονομία [5].

Τα κράτη μέλη θα πρέπει αφενός να ορίσουν αρμόδιες αρχές και αφετέρου τη διαδικασία παροχής αδειών (αν δεν υπάρχει ήδη) για την υλοποίηση κάποιου έργου ή δραστηριότητας [5]. Τέλος ένα άλλο σημαντικό στοιχείο της Οδηγίας αυτής είναι η υποχρέωση των αρμόδιων αρχών να θέτουν στη διάθεση του ενδιαφερόμενου κοινού το περιεχόμενο και τους όρους της απόφασης, εφόσον ληφθεί, καθώς και τους λόγους και τις θεωρήσεις στις οποίες θεμελιώθηκε η απόφαση τους [5].

Με την εφαρμογή της οδηγίας 85/337/EOK για έργα, η επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε παρατηρήσει ότι αν και υπήρξε βελτίωση των πληροφοριών που διατεθέντα στους αρμόδιους φορείς για τη λήψη των αποφάσεων κατά την διαδικασία έγκρισης άδειας σε επίπεδο έργου, η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων έργων γινόταν πολύ αργότερα από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την εκτέλεση του και δεν ήταν σε θέση να ασχοληθεί ουσιαστικά με όλα τα σημαντικά θέματα. Έτσι, υπήρξε ένας εγγενής περιορισμός της ΕΠΕ στο επίπεδο του συγκεκριμένου έργου, δεδομένου ότι κάποιες σημαντικές αποφάσεις πολιτικής είχαν ληφθεί σε προγενέστερο στάδιο, γεγονός που περιορίζει το περιθώριο επιστροφής στο συγκεκριμένο έργο [5].

Για την αντιμετώπιση του περιορισμού αυτού, συμπληρώθηκε η παρούσα οδηγία με την οδηγία 2001/42/ ΕΟΚ, με πρόνοιες που απαιτούν την εκτίμηση σχεδίων και προγραμμάτων. Με την εκτίμηση των στρατηγικών πλέον θεμάτων σε επίπεδο σχεδίου και προγράμματος, ενώ η ΕΠΕ θα πραγματοποιείται σε επίπεδο έργου για να αντιμετωπίσει τα ειδικά θέματα που προσδιορίζουν το χαρακτήρα του προτεινόμενου έργου. Με την εκτίμηση σε στρατηγικό επίπεδο, μέρος των πληροφοριών που απαιτούνται για την ΜΕΕΠ έργων μπορούν να ληφθούν με λιγότερες λεπτομέρειες από την ήδη διενεργηθείσα εκτίμηση σε στρατηγικό επίπεδο [5].

Επομένως, ο Νόμος 140(Ι)/2005 αναφέρεται ως «ο βασικός νόμος», μετά την τροποποίηση έχουμε τους νόμους περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα του 2005 και 2007 [8].

Ένα ακόμα νομικό πλαίσιο το οποίο εμπλέκεται στην όλη διαδικασία εκπόνησης των ΕΠΕ είναι το διάταγμα του 2008, ο περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμος του 2005 έως 2008 Αρ.140 (Ι)/2005. Το διάταγμα περιλαμβάνει καθορισμένες οδηγίες και απευθύνεται προς όλους όσους συμβάλουν στην προετοιμασία μιας ΜΕΕΠ, για τη σωστή διεξαγωγή της μελέτης αλλά και την εύρυθμη λειτουργία της όλης διαδικασίας, φυσικά με τις ανάλογες προσαρμογές για το κάθε έργο ξεχωριστά [10].

Επί της ουσίας, θα μπορούσε να λεχθεί πως, το διάταγμα είναι ένας κατάλογος με το τι πρέπει να συμπεριλαμβάνει μια σωστή μελέτη καθώς και γενικά θέματα που αφορούν μια πιο ολοκληρωμένη παρουσίαση [10]. Αυτό προσδίδεται στις πρώτες 10 παραγράφους που αναφέρονται σε γενικά θέματα, όπως ο τρόπος που θα πρέπει να προσδιορίζεται το περιβάλλον στην ΜΕΕΠ, ο καθορισμός του αντικειμένου της μελέτης που είναι ο τεκμηριωμένος εντοπισμός των αναμενόμενων από το έργο θετικών και αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον και των περιβαλλοντικών αποδεκτών εναλλακτικών λύσεων που πρέπει να δοθούν. Επιπλέον, στο θέμα παρουσίασης, πώς να γίνει και τι πρέπει να συμπεριλαμβάνει ως δεδομένα και πληροφορίες για μια πλήρη μελέτη. Ακόμη, δίνει μερικές βασικές πληροφορίες, σχετικά με το που πρέπει να συμβαδίζει η μελέτη για την εξυπηρέτηση των σκοπών της. Θίγει επίσης το θέμα της δημόσιας διαβούλευσης, των μετρήσεων/ χρήσης μοντέλων / μεθοδολογίας, της ορολογίας, της ετοιμασίας συγκριτικών πινάκων, του ορισμού του έργου και της περιοχής μελέτης και πως πρέπει αυτά να παρουσιάζονται στην μελέτη.

Οι υπόλοιπες παράγραφοι του διατάγματος εστιάζονται περισσότερο στο περιεχόμενο της μελέτης, και στην δομή που πρέπει να έχει. Αναφέρει τα στοιχεία τα οποία πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στην μελέτη και την ανάγκη για εις βάθος ανάλυση. Αρχικά πρέπει να γίνεται περιγραφή του προτεινόμενου έργου με τις ανάλογες λεπτομέρειες. Έπειτα, η περιγραφή των εργασιών κατά το στάδιο της κατασκευής, η περιγραφή και ανάλυση του περιβάλλοντος. Μετά, να δίνεται η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου και τέλος τα αποτελέσματα / διαπιστώσεις /εισηγήσεις / μέτρα για το έργο. Κάθε κατηγορία έχει εκτεταμένη ανάλυση του περιεχομένου που πρέπει να καλύπτει η μελέτη για σχεδόν όλων των ειδών τα έργα [10].

2.3 Διαδικασία Αδειοδότησης στην Κύπρο

Καταρχάς, ο ιδιοκτήτης ο οποίος προτίθεται να υλοποιήσει το συγκεκριμένο έργο πρέπει να καταθέσει αίτηση στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, για χορήγηση Πολεοδομικής άδειας για την έναρξη του προτεινόμενου έργου. Έπειτα, παραθέτεται στην Υπηρεσία Περιβάλλοντος, όπου γίνεται κατάταξη του έργου με βάση τον «βασικό νόμο» για την Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα ([N. 140\(I\)/2005](#)) από τον αρμόδιο λειτουργό [8]. Αν το έργο εμπίπτει στο Πρώτο Παράρτημα χρειάζεται να εκπονηθεί πλήρης Μελέτη Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) από τον αιτητή του έργου. Ακολούθως, αφού γίνει η ετοιμασία της μελέτης αξιολογείται από την αρμόδια “ Επιτροπή Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων”, αποτελούμενη από εννέα μέλη:

- 1) Το διευθυντή της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος ή εκπρόσωπος του, ο οποίος ενεργεί ως Πρόεδρος της Επιτροπής,
- 2) Το διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως ή εκπρόσωπος του,
- 3) Το γενικό διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή εκπρόσωπος του,
- 4) Το γενικό διευθυντή του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ή εκπρόσωπος του,
- 5) Το γενικό διευθυντή του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων ή εκπρόσωπος του,

[Σημείωση: οι εν λόγω εκπρόσωποι πρέπει να είναι καλή γνώστες και πλήρως ενημερωμένοι από τεχνικής και επιστημονικής άποψης επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης]

- 6) Ένα μέλος που υποδεικνύεται από την Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου
- 7) Έναν εκπρόσωπο του ΕΤΕΚ(επιστημονικό τεχνικό επιμελητήριο Κύπρου) και
- 8) Δύο μέλη με εξειδικευμένες γνώσεις στα θέματα που ρυθμίζει ο παρών νόμος, που ορίζονται από τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος[8].

Στην παρούσα αξιολόγηση μπορεί να συμμετέχουν και εμπλεκόμενοι πολίτες ή οργανωμένοι φορείς, καταθέτοντας την γνώμη τους . Στην συνέχεια το Τμήμα Περιβάλλοντος(Περιβαλλοντική Αρχή) συντάσσει την έκθεση και τα σχόλια από την συγκεκριμένη συνεδρία, και ετοιμάζει την Γνωμάτευση για το προτεινόμενο έργο , αποστέλλοντας πίσω στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως(Αδειοδοτούσα Αρχή).

Πιο συγκεκριμένα στην γνωμάτευση αναφέρονται κάποια γενικά χαρακτηριστικά του έργου , οι αρνητικές επιπτώσεις που αναμένονται να προκληθούν στο περιβάλλον και τέλος η θέση της Περιβαλλοντικής Αρχής, οι όροι με τους οποίους μπορεί να υλοποιηθεί το έργο σε περίπτωση θετικής γνωμάτευσης.

Στη συνέχεια, η Πολεοδομική αρχή λαμβάνοντας υπόψη την Γνωμάτευση από το Τμήμα Περιβάλλοντος, εκδίδει την απόφασή της για την υλοποίηση ή μη υλοποίηση του έργου. Στην Κύπρο μέχρι στιγμής έχουν απορριφτεί αίτησης για διάφορα έργα , καθώς και τα περισσότερα εγκρίνονται με και χωρίς όρους.

3.Μεθοδολογία

3.1 Εισαγωγή

Για την επίτευξη του σκοπού αυτής της μελέτης, μελετάται ο τρόπος με τον οποίο διεξάγεται η διαδικασία αδειοδότησης από ορισμένα έργα στην Κύπρο.

Η σχετική νομοθεσία, που προνοεί την εκπόνηση Μελετών Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων συμβάλει στο να γίνει μια έγκαιρη αναγνώριση των επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον και την υγεία του ανθρώπου από την υλοποίηση ορισμένων έργων. Μέσω αυτών προωθείται ένας καλύτερος σχεδιασμός για την προστασία του περιβάλλοντος.

Για την διαπίστωση της αποδοτικότητας των πιο πάνω, έγινε διερεύνηση των κύριων ανεπαρειών που μπορεί να υπάρχουν στο παρόν σύστημα της Κύπρου. Γίνονται επίσης εισηγήσεις για τρόπους βελτίωσης και αντιμετώπισης της υφιστάμενης κατάστασης.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την συλλογή στοιχείων και κατανόηση του θέματος έγινε αρχικά μέσω της βιβλιογραφίας. Διενεργήθηκε μια ιστορική αναδρομή για το θεσμό της ΕΠΕ και έπειτα για την καλύτερη κατανόηση μιας σωστής διαδικασίας εκπόνηση ΜΕΕΠ μελετήθηκε το βιβλίο “Introduction to Environmental Impact Assessment” του John Glasson. Για περαιτέρω ενημέρωση για τα Κυπριακά δεδομένα, μελετήθηκε το Εγχειρίδιο Διαδικασίας Εκπόνησης Περιβαλλοντικών Μελετών του Κώστα Χατζηπαναγιώτου καθώς και οι προσωπικές συνεντεύξεις από Αρμόδιους εμπλεκόμενους φορείς που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια της συγκεκριμένης έρευνας.

Επιπλέον έγινε επιλογή εξέτασης μιας ΜΕΕΠ για ένα ήδη υφιστάμενο έργο, για την καλύτερη εξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των όρων της ΜΕΕΠ. Ακολούθως, συλλέχθηκε και μελετήθηκε με προσοχή όλο το υλικό για το συγκεκριμένο έργο που επιλέγηκε. Καθόλη την διάρκεια της έρευνας έγιναν προσωπικές επισκέψεις σε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες και τα εμπλεκόμενα πρόσωπα που είχαν σχέση με το έργο που μελετήθηκε και, με τον τρόπο αυτό υπήρξε μια προσωπική διαπίστωση της όλης κατάστασης.

3.2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Αρχίζοντας με μια ιστορική αναδρομή σε παγκόσμιο επίπεδο από την ίδρυση της ΕΠΕ για πρώτη φορά επίσημα στις ΗΠΑ το 1969 και από τότε έχει εξαπλωθεί, σε διάφορες μορφές, και στις υπόλοιπες χώρες. Στην Αγγλία, ΕΠΕ ήταν αρχικά μια επί τόπου διαδικασία που διενεργείτο από τις τοπικές σχεδιασμένες αρχές και προγραμματιστές, κυρίως για το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο που σχετίζονταν με τις εξελίξεις [1].

Το 1985 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εισήγαγε την οδηγία για της ΕΠΕ (οδηγία 85/337) που σε γενικές γραμμές ήταν ενιαία για ΕΠΕ σε όλα τα κράτη μέλη της Ε. Ε και επηρέασε σημαντικά την ανάπτυξη των ΕΠΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ωστόσο, 10 χρόνια μετά την οδηγία που συμφωνήθηκε, τα κράτη μέλη δεν είχαν ακόμη τη διεξαγωγή ευρέως με διαφορετικά πρότυπα/ περιεχόμενα της ΕΠΕ, σε αντίθεση με το στόχο της οδηγίας «ισοπέδωση στον αγωνιστικό χώρο». Για την βελτίωση της κατάστασης αυτής έγιναν κάποιες τροποποιήσεις το 1997 [1].

Η φύση των συστημάτων ΕΠΕ, π.χ. είτε υποχρεωτικά ή προαιρετικά,, το επίπεδο της συμμετοχής των πολιτών, τους τύπους των ενεργειών που απαιτούν οι ΕΠΕ και η εφαρμογή τους στην πράξη υπάρχει ευρέως διαφορά από χώρα σε χώρα. Ωστόσο, η ραγδαία διάδοση της έννοιας της ΕΠΕ και ο κεντρικός ρόλος στις περισσότερες χώρες, τα προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος προσεπικυρώνουν ολόκληρη την εγκυρότητα / βασιμότητα της ως ένα προληπτικό εργαλείο σχεδιασμού [1].

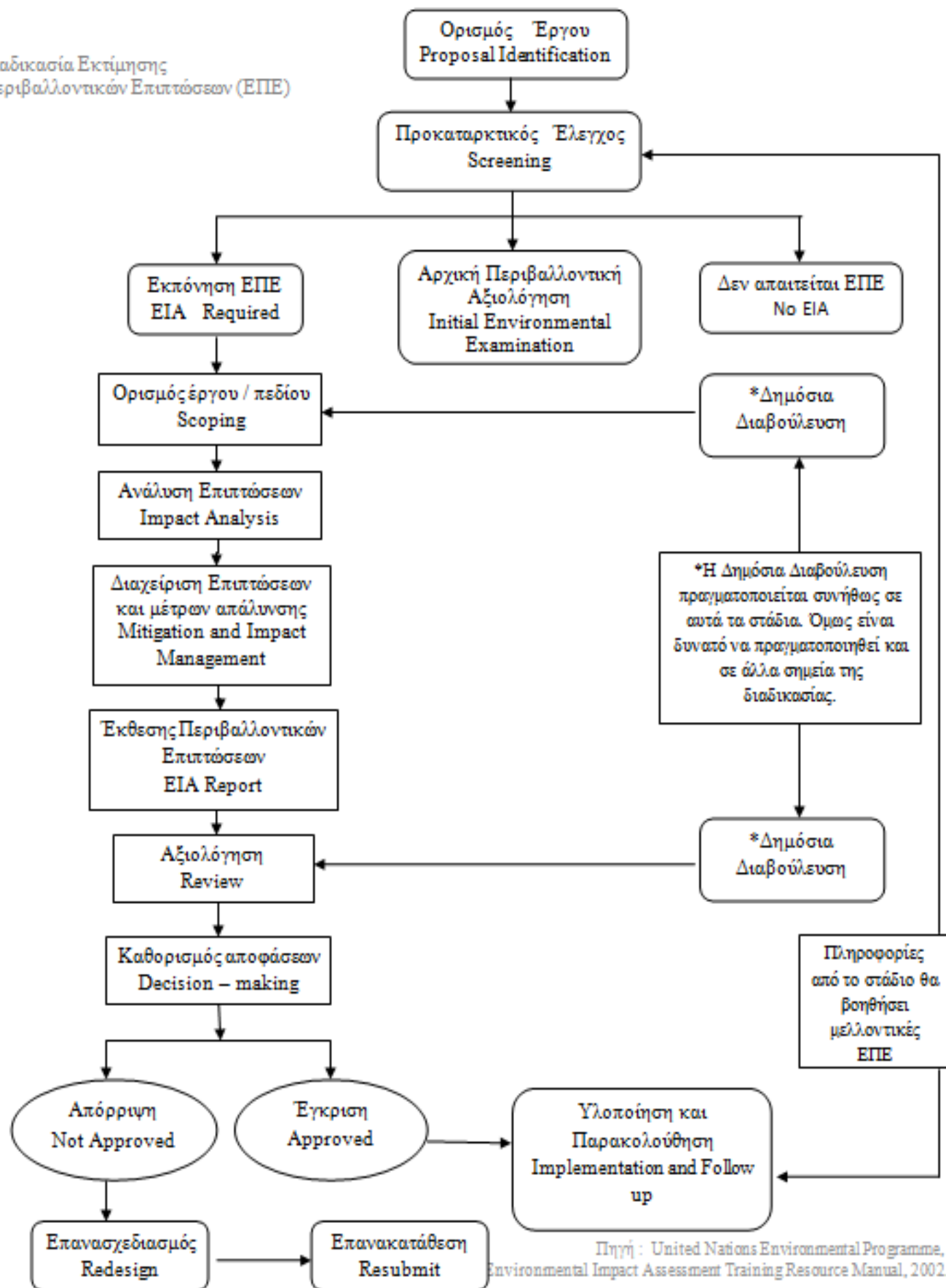
Η «εκτίμηση επιπτώσεων στο περιβάλλον» εντοπίζει, περιγράφει και αξιολογεί κατάλληλα τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις ενός έργου στο περιβάλλον, άνθρωπο, τοπίο και πολιτιστική κληρονομιά και μπορεί να αναληφθεί για δημόσια ή ιδιωτικά έργα [8].

Σύμφωνα με την Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η πολιτική στον τομέα του περιβάλλοντος στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της πρόληψης. Η διαδικασία εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον, γίνεται πριν παρθεί απόφαση για την αδειοδότηση ενός έργου, και αποτελεί και βασικό εργαλείο της περιβαλλοντικής πολιτικής στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί την οδηγία 85/337/ΕΟΚ ως ένα από

τους κύριους πυλώνες της περιβαλλοντικής πολιτικής και η μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο θεωρείται ως θέμα κύριας σημαντικότητας σε όλα τα νέα κράτη μέλη.

Στην όλη την εξέλιξη του θεσμού της ΕΠΕ έχουν καθιερωθεί διάφορα στάδια τα οποία φαίνονται στην συνέχεια στο διάγραμμα 1. Όλα τα στάδια αυτά καθιερώθηκαν στη διεθνή βιβλιογραφία και έγιναν αποδεκτά ως βασικές προϋποθέσεις για μια σωστή διαδικασία ΕΠΕ [5]. Κάθε διαδικασία ΕΠΕ βρίσκεται μέσα σε ένα θεσμικό πλαίσιο που διαφέρει από χώρα σε χώρα [1]. Επιπλέον μπορεί να υπάρξει και ποικιλία των κανονισμών και για τα διάφορα έργα σε μια χώρα.

Εν συντομία τα στάδια αυτής της συστηματικής διαδικασίας είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι σκιαγραφούνται με ένα γραμμικό τρόπο. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι τα διάφορα στάδια της διαδικασίας μπορούν να ληφθούν σε διαφορετικές ακολουθίες. Κάποιες μπορεί να απουσιάζουν τελείως σε ορισμένες περιπτώσεις. Η διαδικασία δεν πρέπει να είναι μόνο γραμμική αλλά βασίζεται και σε κυκλικές κινήσεις, με πληροφορίες από μεταγενέστερα στάδια με τις προηγούμενες. Οι ΕΠΕ συχνά έρχονται αντιμέτωπες με μεγάλα έργα που μερικές φορές δεν καθορίζονται με σαφήνεια, και με πολλές συχνά ευρέως αλλά και αμφιλεγόμενες επιπτώσεις [1].

Ανάλυση των σταδίων της Διαδικασίας Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων :

Ορισμός Έργου – ταυτοποίηση της πρότασης. Κατατίθεται το προτεινόμενο έργο για περαιτέρω εξέταση. Αρχικά, γίνεται ένας Προκαταρκτικός Έλεγχος (Screening) – ο οποίος, σκοπός του είναι ο καθορισμός του επιπέδου της ΕΠΕ και της αξιολόγησης που απαιτείται για το υφιστάμενο έργο. Με βάση όρια, κριτήρια, και καταλόγους έργων σύμφωνα με τον νομικό ορισμό ή περίπτωση κατά περίπτωση (διεθνής τρόπος), έτσι αποφασίζεται αν το έργο θα έχει ή όχι σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον [1].

Το αμέσως επόμενο βήμα είναι ο Ορισμός Έργου / Πεδίου (Scoping) – είναι μια διαδικασία σχεδιασμού για κάθε πρόταση που θέτει τα θεμέλια για την ΕΠΕ, προσδιορίζοντας και αξιολογώντας τα κύρια θέματα, καθώς επίσης κατηγοριοποιεί τις επιπτώσεις που απαιτούν μελέτη, με την ταυτόχρονη αναγνώριση εφικτών και πρακτικών εναλλακτικών λύσεων. Επιπλέον, στο συγκεκριμένο στάδιο συμφωνούνται οι τρόποι και τα μέσα της δημόσιας διαβούλευσης, και ενημέρωση και προσδιορισμός των ενδιαφερόμενων φορέων. Τέλος, αυτό που την χαρακτηρίζει είναι η εκπόνηση όρων εντολής (καταγραφή πληροφοριών και διαδικασιών για την εκπόνηση της ΜΕΕΠ) [1].

Ακολούθως, ένα από τα κυριότερα στάδια της διαδικασίας είναι η Ανάλυση επιπτώσεων (Impact Analysis) όπου προβλέπονται τα χαρακτηριστικά των κύριων επιπτώσεων και αξιολόγηση της σημασίας των υπολειμματικών επιπτώσεων που χαρακτηρίζονται από διάφορες παραμέτρους και παράγοντες (περιβάλλον) μετά την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου. Η συλλογή των πληροφοριών γίνεται από εμπειρογνώμονες ή τους απλούς πολίτες ή μέσω Μαθηματικών Μοντέλων και πειράματα. Βασικά, είναι το επιστημονικότερο μέρος της ΕΠΕ όπου γίνεται χρήση ειδικών τεχνικών και μοντέλων πρόβλεψης. Οι επιπτώσεις μπορεί να είναι οικολογικής ή κοινωνικής σημασίας, ή από περιβαλλοντικά πρότυπα [1].

Οι προβλεπόμενες επιπτώσεις από το προηγούμενο στάδιο εκτιμούνται ανάλογος της σπουδαιότητας τους και γίνονται εισηγήσεις για μέτρα μείωσης των επιπτώσεων (Mitigation and Impact Management). Με την προϋπόθεση αναγνώρισης βιώσιμων εναλλακτικών λύσεων για την πρόταση, ενισχύοντας τα περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη, καθώς και την αποφυγή, ελαχιστοποίηση ή επανόρθωση των αρνητικών επιπτώσεων, και οι εξασφάλιση οποιονδήποτε

τυχόν υπολειμματικών επιπτώσεων που να βρίσκονται μέσα στα αποδεκτά επίπεδα.. Όμως με οικονομικά και εφικτά μέτρα [1] .

Έπειτα συντάσσεται μια απλή, σύντομη και κατανοητή έκθεση Περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Reporting) για χρήση από το κοινό. Εμπεριέχει όλα τα στοιχεία που προαναφερθήκαν στα προηγούμενα στάδια αλλά σε συντομία, περιλαμβάνοντας όλες τις δράσεις της πρότασης. Βοηθώντας την υπεύθυνη αρχή να αποφασίσει για την πρόταση. Ονομάζεται ΜΕΕΠ, ΠΕΕΠ ή Περιβαλλοντική Έκθεση Αξιολόγησης [1,5].

Η Αξιολόγηση (Review) ελέγχει τις πληροφορίες που δίνονται ώστε η πιο πάνω έκθεση ώστε να είναι επαρκής για την λήψη αποφάσεων. Εντοπίζονται τα λάθη, παραλήψεις και την μεροληψία που μπορεί να πρόκυψη καθόλη διαδικασία. Για την τελική έγκριση του έργου και την επιβολή όρων για την υλοποίηση του, που αφορά το τελευταίο στάδιο με την Λήψη ή το Καθορισμός Αποφάσεων (Decision- Making). Που διαπραγματεύεται τα οφέλη και τα κόστη της πρότασης καθώς και την εξισορρόπηση των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Αν και το συγκεκριμένο στάδιο διενεργείται στο κάθε στάδιο ξεχωριστά της όλης διαδικασία [1,5].

Τελειώνοντας, γίνεται αξιολόγηση και παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας της ΕΠΕ ακολουθεί ένα σχέδιο Υλοποίηση και Παρακολούθηση (Implementation and Follow up). Δηλαδή αν όντως έγινε η υλοποίηση των όρων έγκρισης του έργου, αν επαληθεύτηκαν οι προβλεπόμενες επιπτώσεις, και λήψη μέτρων για απρόβλεπτα θέματα. Αυτό βοηθά για τις μελλοντικές εκτιμήσεις παρόμοιων έργων [1,5].

Είναι ένα από τα σημαντικότερα στάδια της διαδικασίας η Δημόσια Διαβούλευση – Συμμετοχή Κοινού (Public involvement) καθώς διαφαίνεται και από το διάγραμμα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα πιο πάνω στάδια της όλης διαδικασίας και με πολύ προσοχή. Καλύπτεται από τις γραπτές απόψεις όλων των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης των περιοχών που θα επηρεάσει το έργο καθώς και άλλων εμπλεκόμενων φορέων, οργανισμών και συνόλων. Σκοπός και στόχοι της εν πρώτης είναι η παροχή πληροφοριών στους ενδιαφερόμενους φορείς, που λαμβάνονται υπόψη κατά την λήψη αποφάσεων, επιπλέον μπορεί να επηρεάσει το σχεδιασμό του έργου, και το σημαντικότερο να αύξηση την εμπιστοσύνη του κοινού, αφού βελτιώνει τη

διαφάνεια και την υπευθυνότητα στην διαδικασία λήψης αποφάσεων. Σημαντικά, τα μέσα και ο υπεύθυνος ο οποίος την διεξάγει [1].

3.3 Συνεντεύξεις

Μια άμεση μέθοδος, που χρησιμοποιήθηκε για την συλλογή πληροφοριών αλλά και την διαπίστωση της κατάστασης που επικρατεί στην Κύπρο για το συγκεκριμένο θέμα όπου ασχολείται η παρούσα πτυχιακή, ήταν μέσω αυτοπροσώπων συνεντεύξεων από τους αρμόδιους εμπλεκόμενους φορείς.

Τα άτομα που επιλέχτηκαν ήταν συγκεκριμένα ο Πρόεδρος του προς μελέτη Σκοπευτηρίου (Ιδιοκτήτη), από τον οποίο θέλαμε να πάρουμε τις εμπειρίες και τις απόψεις του από την εφαρμογή της διαδικασίας αδειοδότησης του συγκεκριμένου έργου όπως προβλέπεται στην Κύπρο. Επιπλέον να μας δώσει περισσότερα στοιχεία βάση των γνώσεων του επί του συγκεκριμένου έργου.

Η Συμβουλευτική εταιρεία που ανέλαβε την εκπόνηση της ΜΕΕΠ για το έργο, προσπαθήσαμε να πάρουμε περισσότερα στοιχεία ως προς τον τρόπο που αντιμετώπισαν το προτεινόμενο έργο. Αλλά και με ποια μέθοδο εργάστηκαν για την εκπόνηση της ΜΕΕΠ, πως συνεργάστηκαν με τους εμπλεκόμενους φορείς.

Τέλος, η συνάντηση με τους υπεύθυνους Λειτουργούς από την Υπηρεσία Περιβάλλοντος, μας δόθηκε η ευκαιρία να κατανοήσουμε και να πάρουμε μια ολοκληρωμένη εικόνα του τρόπου λειτουργίας του συστήματος αδειοδότησης του συγκεκριμένου έργου που ερευνείται αλλά και γενικότερα όλων των έργων.

Όπου ερωτήθηκαν ανάλογα με την θέση που είχε ο καθένας στο υπό μελέτη έργο για την απόσπαση συγκεκριμένων πληροφοριών. Η προσέγγιση τους έγινε βάση ερωτηματολογίων, με συγκεκριμένες ερωτήσεις για το καθένα διαφορετικές. Σκοπό είχαν, την τεκμηρίωση των συμπερασμάτων για την πραγματική διαδικασία εκπόνησης των ΜΕΕΠ στην Κύπρο.

Οι συνεντεύξεις παρουσιάζονται αυτούσιες στο Παράρτημα της μελέτης.

3.4 Επιτόπου Επίσκεψη στο Σκοπευτήριο

Τον Αυγούστου του 2011, έγινε η πρώτη επιτόπου επίσκεψη στις εγκαταστάσεις του σκοπευτηρίου, για το οποίο εξετάζουμε. Για εξακρίβωση της υφιστάμενης κατάστασης, και κατά πόσο υπάρχει διαφάνεια στα στοιχεία που αναφέρονται στην ΜΕΕΠ. Επιπλέον, η άμεση επαφή με το χώρο και το γειτονικό περιβάλλον, έχοντας καλύτερη αντίληψη των διαστάσεων της ΜΕΕΠ και τη σημαντικότητα εκπόνησης της.

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα που διεξάχθηκε αποσκοπούσαν στην συλλογή των ανάλογων πληροφοριών, για την επίτευξη του κύριου στόχου της παρούσας μελέτης. Που κατά κύριο λόγο διαπραγματεύεται την αξιολόγηση της διαδικασίας της ΜΕΕΠ που εκπονήθηκε για το Σκοπευτήριο της Αγίας Βαρβάρας στην περιοχή του Ανατολικού στην επαρχία Πάφου, καθώς και τις κύριες αδυναμίες που προκύπτουν από την προσέγγιση που γίνεται στην Κύπρο για την αδειοδότηση των έργων ανάπτυξης. Εστιάζοντας στο παρόντο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το συγκεκριμένο θέμα.

Ως συνέπεια, τα σημαντικότερα στοιχεία που συλλέχθηκαν ήταν πρώτο το έγγραφο της ΜΕΕΠ όπως είχε κατατεθεί για εξέταση στην Υπηρεσία Περιβάλλοντος. Κατά δεύτερο, η αντίστοιχη νομοθεσία που πλαισιώνει το συγκεκριμένο θέμα για τα Κυπριακά δεδομένα, με τον νόμο 140(I)/2005 για την Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα και το διάταγμα του 2008 με τις οδηγίες ετοιμασίας μιας σωστής ΜΕΕΠ. Έπειτα, συγκαλείται η κατάλληλη επιτροπή από την Υπηρεσία Περιβάλλοντος, έχοντας υπόψη την πιο πάνω νομοθεσία και εκδίδει την απόφαση της μέσω Γνωμάτευση. Με το συγκεκριμένο έγγραφο η Περιβαλλοντική Αρχή παραθέτει τους όρους με τους οποίους μπορεί να γίνει η υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου στο Τμήμα Πολεοδομίας και Χωροταξίας. Καθώς έγινε και η ανάλογη αίτηση για παροχή του εγγράφου της πολεοδομικής άδειας του έργου. Τέλος, έγιναν τρεις πολύ σημαντικές προσωπικές συνεντεύξεις (παρουσιάζονται αυτούσιες στο Παράρτημα), όλα μαζί συνέβαλαν στην εξαγωγή των συμπερασμάτων.

Αρχικά, μελετώντας το διατάγμα του 2008, για τον περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμος του 2005 έως 2008 Αρ.140 (I)/2005, όπου καθορίζει οδηγίες για την ετοιμασία μιας Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ). Η έκδοση του συγκεκριμένου διατάγματος έγινε λόγω της διαφορετικής δομής και περιεχόμενου των μελετών που κατατέθηκαν προς εξέταση.

Ελέγχοντας τη δομή της παρούσας ΜΕΕΠ, εξάγεται το συμπέρασμα ότι σχεδόν όλα τα στοιχεία που προνοεί το πιο πάνω διάταγμα για μια σωστή σύνταξη της ΜΕΕΠ καθώς επίσης και μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στο περιβάλλον. Επιπρόσθετα,

είχε αρκετό φωτογραφικό υλικό, χάρτες και πινάκες. Οι πινάκες θα μπορούσαν να είναι ακόμη πιο καλύτερη αν ήταν πιο ευδιάκριτα τα αποτελέσματα που ήθελαν να δώσουν.

Συγκεκριμένα, η δομή και το περιεχόμενο της ήταν πλήρης και τα δεδομένα είχαν διαδοχικότητα. Όμως μερικά στοιχεία δεν τονίσθηκαν τόσο όσο θα έπρεπε, κυρίως όσον αφορά την δημοσία διαβούλευση που προνοείται βάση του εδαφίου 6.1 στο άρθρο 6 του διατάγματος. Για την οποία το μόνο που αναφέρεται στην μελέτη είναι στην ενότητα που δίνονται οι επιπτώσεις κατά την λειτουργία του σκοπευτηρίου, με την επιστολή από τους κατοίκους της γειτνιάζουσας κοινότητας που εκφράζουν την έντονη αντίθεση τους για την έγκριση του συγκεκριμένου έργου στην περιοχή τους.

Με αυτό τον τρόπο όμως δεν διαφαίνεται αν έχει γίνει κάποιο είδος δημόσιας διαβούλευσης και αν έχει γίνει κατά πόσο λήφθηκε υπόψη στα αρχικά στάδια της κατάθεσης του προτεινόμενου έργου. Ακόμη, από την συμπεριφορά των κατοίκων μπορούμε να συμπεράνουμε ότι μάλλον δεν πρέπει να υπήρξε άμεση προσέγγιση τους και ενημέρωση τους για το έργο. Επιπλέον, αυτό φαίνεται και στις ενέργειες στις οποίες κατέφυγαν οι κάτοικοι, μέσω δικηγόρου για να αναλάβει νομικά την υπόθεση.

Η σπουδαιότητα αυτής της παραμέτρου είναι καθοριστική, για την εμπιστοσύνη και την διαφάνεια της ΜΕΕΠ προς το κοινό. Ως αποτέλεσμα αυτού, θα είχαν αποφευχθεί η έντονη διαπληκτισμοί με τους κατοίκους της περιοχής, και θα υπήρχε μια ομαλότερη αποδοχή του προτεινόμενου έργου. Με το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης, να οφείλεται κυρίως στην απουσία υποχρεωτικού νομοθετικού πλαισίου που να επιβάλλει συγκεκριμένους τρόπους εφαρμογής της, όπως αυτό προβλέπεται από μίαν ορθή διαδικασία εκπόνησης ΜΕΕΠ όπως έχει προαναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Επιπλέον, ένα άλλο κύριο στοιχείο που απουσίαζε από την ΜΕΕΠ ήταν στο κεφάλαιο της μελέτης, μέτρα ελαχιστοποίησης επιπτώσεων στο περιβάλλον κατά την λειτουργία του σκοπευτηρίου, όπου δεν συμπεριλαμβανόταν Πρόγραμμα για την παρακολούθηση της κατάστασης του περιβάλλοντος σε συνάρτηση με τις επιπτώσεις από το έργο και εισηγήσεις για την εξέταση των μακροπρόθεσμων περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών επιδράσεων από τις επιπτώσεις που περιγραφήκανε, βάση του εδαφίου 16.3 του άρθρου 16 του προαναφερθέντα νόμου (Σχέδιο Περιβαλλοντικής Παρακολούθησης). Συμπεριλαμβάνοντας το

στην ΜΕΕΠ, προσδίδει τα ίδια πλεονεκτήματα με την Δημοσία Διαβούλευση, και επιπρόσθετα υπάρχει έλεγχος για την τήρηση των όρων που τέθηκαν από την Πολεοδομική αρχή για την παροχή άδειας υλοποίησης και λειτουργίας του έργου καθώς και τα μέτρα ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων που παρουσιάζει η ΜΕΕΠ.

Ένα άλλο σημείο, στο οποίο πιθανότατα να είχε παραληφθεί και θα βοηθούσε στην καλύτερη κατανόηση για το περιεχόμενο της μελέτης και την προσέγγιση του συγκεκριμένου έργου ήταν ότι η μελέτη διεξαγόταν σε ήδη υφιστάμενο έργο. Επιπρόσθετα, θα μπορούσε να δοθεί περισσότερη εγκυρότητα και ακρίβεια στο περιεχόμενο της μελέτης, με μια πιο ειδική αναφορά στα μοντέλα και πρότυπα που χρησιμοποιήθηκαν για την εξαγωγή των κύριων αποτελεσμάτων για τις επιπτώσεις που θα προέκυπταν στο περιβάλλον.

Τελειώνοντας, για το περιεχόμενό της μελέτης, ίσως θα ήταν πιο αποδοτικό αν η ΜΕΕΠ γενικότερα επικεντρώνονταν περισσότερο στις επιπτώσεις και στα μέτρα μετριασμού των υπό εκτέλεση έργων.

Το επόμενο σημαντικό συμπέρασμα που εξάγεται, αφορά τις αδυναμίες της οποίες έχει η διαδικασία εκπόνησης της ΜΕΕΠ όπως διαπιστώθηκαν από τις συνεντεύξεις που αναλύονται πιο κάτω και έγιναν από τον Πρόεδρο του Σκοπευτηρίου, τον υπεύθυνο λειτουργό που διαχειριζόταν το θέμα, και τον σύμβουλο της εταιρείας που διεξήγαγε την μελέτη, που καλύφθηκαν στο παρόν ερευνητικό στάδιο της παρούσας μελέτης.

Όσον αφορά το Πρόεδρο του Σκοπευτηρίου (Ιδιοκτήτη), είχε ερωτηθεί για δύο βασικά θέματα όσον αφορά την συνεργασία του με τις αρμόδιες υπηρεσίες καθώς επίσης και με τη Συμβουλευτική εταιρεία που ανέλαβε την εκπόνηση της ΜΕΕΠ. Οι απαντήσεις του αξιολογούνται ικανοποιητικές και αυτές που περιμέναμε. Όμως οι ερωτήσεις οι οποίες, ήταν ενδιαφέρον οι απαντήσεις που δοθήκαν ήταν οι τρεις τελευταίες ερωτήσεις που αφορούσαν τις αρμόδιες υπηρεσίες και την άποψη του για την όλη διαδικασία απόκτησης της άδειας. Η απάντηση του ήταν ότι βρίσκει την όλη διαδικασία αξιοκρατική, αλλά και ταυτόχρονα την βρίσκει χρονοβόρα καθώς και σε ορισμένα θέματα υπερβολική. Σημειώνει επίσης ότι υπήρχε μια ασυνεννοησία μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών που παράτεινε αυτή την καθυστέρηση.

Επιπλέον, η εμπειρία και οι γνώσεις που διέθετε σε αυτό το θέμα, όσο αφορά τις μελέτες Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και τον τρόπο εκπόνησης στην Κύπρο συγκεκριμένα,

ήταν τέτοιες έτσι ώστε να μην είναι σε θέση να αξιολογήσει αντικειμενικά την μελέτη έτσι όπως του δόθηκε. Αφού από οικονομικής απόψεως δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα και επιπλέον δεν υπήρχαν κάποια άλλα κριτήρια επιλογής της Συμβουλευτικής Εταιρείας.

Από την άλλη πλευρά η συνέντευξη, με την συμβουλευτική εταιρεία, απλά είχε επιβεβαιώσει κάποιες πληροφορίες γενικά για το έργο και την εκτέλεση της ΜΕΕΠ. Επιπλέον, ένα σημαντικό στοιχείο που έθιξε ο σύμβουλος ήταν, ότι δεν υπάρχουν καθορισμένες κάπου οι εμπλεκόμενοι φορείς για κάθε ενότητα έργων, έτσι χάνουν χρόνο στο να βρουν με ποιους θα πρέπει να συνεργαστούν και να συμβουλευτούν. Τα πρότυπα είναι ακόμη ένα θέμα όπως έχει αναφερθεί πιο πάνω, αφού δεν υπάρχουν καθορισμένα πρότυπα από την Περιβαλλοντική Αρχή ώστε να χρησιμοποιούνται από όλους τους συμβούλους τα ίδια.

Η τελευταία συνέντευξη ήταν με τον υπεύθυνο λειτουργό της Υπηρεσία Περιβάλλοντος. Λόγου των γνώσεων και των εμπειριών που είχε στα συγκεκριμένα θέματα, μας έδωσε μια σφαιρική ιδέα της διαδικασίας αλλά και το συγκεκριμένου έργου.

Οι σημαντικότερες ερωτήσεις, ήταν πρώτον ποιες αδυναμίες διακρίνονται στο κυβερνητικού συστήματος κατά την αδειοδότηση τέτοιου συγκεκριμένων έργων που εξετάζουμε. Η απάντηση ήταν πολύ σαφής και είχε τονίσει τρία συγκεκριμένα προβλήματα, εν πρώτοις το σημαντικότερο όλων ήταν η έμφαση που έδωσε στο ότι δεν υπάρχει κάποιο καθορισμένο προσωπικό για να ελέγξει αν εφαρμόστηκαν οι περιβαλλοντικοί κυρίως όροι που είχαν τεθεί ως προϋπόθεση για την υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου. Κατά δεύτερο η ΜΕΕΠ εκπονείται από τον αιτητή, μέσω συνήθως ενός συμβούλου που πληρώνεται από τον αιτητή, ενώ θα μπορούσε να γίνεται από κάποια ειδικευμένη υπηρεσία του κράτους, και τέλος έθιξε το θέμα όπου η Περιβαλλοντική αρχή δεν είναι αυτή που έχει τον τελευταίο λόγο για την αδειοδότηση των έργων αλλά ο ρόλος της είναι εντελώς συμβουλευτικός. Το κυριότερο πρόβλημα που διακρίνεται είναι κατά την εφαρμογή της όλης διαδικασίας και όχι αυτή κάθε αυτή η διαδικασία είχε τονίσει σε μια άλλη ερώτηση.

Επιπλέον, μας έδωσε τις βασικότερες επιπτώσεις από το προτεινόμενο έργο, που αφορούσαν τον θόρυβο και τον μόλυβδο που θα έπεφτε στην περιοχή. Καθώς και την έλλειψη Σχεδίου παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων με την λειτουργία του έργου, λόγω μη καθορισμένου προσωπικού γι' αυτό το θέμα.

Ένα τελευταίο ζήτημα, το οποίο ήταν και το δυσκολότερο μέρος της έρευνας αυτής ήταν η απόκτηση των πληροφοριών για να καλυφτεί το συγκεκριμένο θέμα. Δηλαδή η διάθεση της πληροφορίας ήταν πολύ κλειστεί και χρειάστηκε πολύ τρέξιμο από την μια υπηρεσία στην άλλη, και με πολλές γραφειοκρατικές διαδικασίες. Ο χρόνος δηλαδή που πρέπει να διάθεση κάποιος για να βρει όλες τις πληροφορίες για κάποιο συγκεκριμένο θέμα και πιο συγκεκριμένα όσον αφορά το περιβάλλον είναι αρκετά μεγάλος. Επιπλέον, με δυσκολία μπορούσα να μου παρέχουν κάποια έγγραφα που βάση νομοθεσίας τα δικαιούταν ο κάθε πολίτης ελεύθερα.

Μια από τις συμβάσεις που σκοπός έχει να συμβάλει στην προστασία του δικαιώματος κάθε άτομο από των σημερινών και των μελλοντικών γενεών να ζήσουν σε ένα περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία τους είναι η Σύμβασή του Aarhus [11]. Όπου σύμφωνα με τις διατάξεις της, κάθε μέρος της σύμβασής αυτής εξασφαλίζει τα δικαιώματα της πρόσβασης σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε περιβαλλοντικά θέματα [11].

Τα δύο βασικότερα συμπεράσματα αλλά και αδυναμίες στην διαδικασία εκπόνησης των ΜΕΕΠ στην Κύπρο, είναι η απουσία και ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η Δημόσια Διαβούλευση και η έλλειψη σχεδίων παρακολούθησης των επιπτώσεων κατά την λειτουργία του έργου. Που αν εφαρμόζονταν υποχρεωτικά και κάτω από συγκεκριμένα πρότυπα ίσως να ήταν πιο αποδοτικές και αποτελεσματικές οι ΜΕΕΠ κατά την διεξαγωγή και μετέπειτα λειτουργία ορισμένων έργων.

5. Προτάσεις για Βελτίωση της Διαδικασίας

Με αφορμή τα αποτελέσματα που έχουν εξαχθεί από την παρούσα έρευνα, παραθέτουμε κάποιες προτάσεις ως λύσεις και μέτρα βελτίωσης των αδυναμιών στη παρούσα διαδικασία εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την μετέπειτα αδειοδότηση κάποιου έργου.

Καταρχάς θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη ότι, οι ΕΠΕ δεν θα πρέπει να είναι περισσότερο βοηθητικές στην διαδικασία απόκτησης της πολεοδομικής άδειας, αλλά θα πρέπει να είναι το μέσο για να επιτευχθεί μια καλή περιβαλλοντική διαχείριση κατά τη διάρκεια κατασκευής αλλά κυρίως κατά την λειτουργία του έργου. Για να εξασφαλιστεί αυτό, ένας από τους τρόπους είναι να συμπεριληφθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας της ΕΠΕ ένα σχέδιο παρακολούθησης και έλεγχος όχι μόνο καθόλα την διάρκεια της ΕΠΕ αλλά κυρίως μετά την υλοποίηση του έργου. Όπου αυτός είναι και ο απώτερος σκοπός μιας μελέτης εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, να μειωθούν οι αρνητικές επιπτώσεις του έργου στο περιβάλλον.

Βάση των πιο πάνω αποτελεσμάτων έχουν εντοπιστεί οι κυριότερες αδυναμίες κατά την διαδικασία εκπόνησης και αξιολόγησης των ΜΕΕΠ στην Κύπρο. Με την σημαντικότερη να αναφέρεται στην απουσία υποχρεωτικού Σχεδίου Παρακολούθησης των Επιπτώσεων μετά την λήψη αποφάσεων και ο συνεχής έλεγχος κατά την εκπόνηση της μελέτης.

Ανατρέχοντας στην βιβλιογραφία μπορούν να εφαρμοστούν κάποια μέτρα με τα οποία να βελτιωθεί η παρούσα κατάσταση. Όπως για παράδειγμα, στην περίπτωση της Καλιφόρνιας (California Resources Agency.,1998), όπου κρατικές και τοπικές αρχές από τον Ιανουάριο του 1989, ενέκριναν την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων για τα μέτρα μετριασμού και τις αλλαγές του σχεδίου που έχουν επιβληθεί ως προϋπόθεση για την αντιμετώπιση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την υλοποίηση του εκάστοτε έργου [12].

Στόχος τους ήταν να παρέχουν ένα μηχανισμό που να βοηθήσει στο να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα μετριασμού θα εφαρμοστούν κατά έγκαιρο τρόπο, σύμφωνα με τους όρους της έγκρισης του έργου. Σε αυτό το σημείο το εργαλείο που θα βοηθήσει είναι η παρακολούθηση, που στηρίζεται στην παρατήρηση και την εποπτεία των δραστηριοτήτων για την εφαρμογή των μέτρων στο χώρο του έργου, συνέπεια αυτής της διαδικασίας είναι μια αναφορά όπου ανακοινώνονται τα αποτελέσματα από τον έλεγχο στον οργανισμό / ιδιοκτήτη και στις αρμόδιες

αρχές/δημόσιες υπηρεσίες [12]. Βασικά μέσα από αυτή την διαδικασία προσπαθούμε να ελέγξουμε ότι τα μέτρα κάλυπταν το σκοπό για τον οποίο είχαν προταθεί κατά την εφαρμογή τους και κυρίως όμως μπορεί να γίνει έλεγχος στο αν είχαν εφαρμοστεί. Επιπλέον, δείχνοντας αποτελεσματικότητα τους μπορούν να υιοθετηθούν και από άλλες μελέτες που διαπραγματεύονται παρόμοια έργα. Ακόμη, μπορεί να εντοπιστούν υπολειπόμενες επιπτώσεις οι οποίες δεν είναι εμφανή κατά την μελέτη αλλά κατά την υλοποίηση του έργου που δεν μπορούσαν να προβλεφθούν στα αρχικά στάδια κατάθεσης της πρότασης του έργου [13].

Τα στοιχεία του Σχεδίου Παρακολούθησης περιλαμβάνουν στην περίπτωση της Καλιφόρνιας είναι τα εξής:

1. Περίληψη των σημαντικών επιπτώσεων που εντοπίζονται στην έκθεση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, δηλαδή την ΜΕΕΠ.
2. Τα μέτρα μετριασμού που συνιστώνται για κάθε σημαντική επίπτωση.
3. Οι απαιτήσεις παρακολούθησης για κάθε μέτρο μετριασμού.
4. Το πρόσωπο ή ο οργανισμός που θα φροντίζει για την παρακολούθηση του μέτρου μετριασμού.
5. Το χρονοδιάγραμμα ή και τη συχνότητα της παρακολούθησης.
6. Να υπάρχει ο αρμόδιος οργανισμός ή υπηρεσία για την διασφάλιση της συμμόρφωσής με το πρόγραμμα παρακολούθησης που τέθηκε.
7. Οι απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων [13].

Αυτό είναι ένα καλό παράδειγμα Σχεδίου Παρακολούθησης που μπορεί να εφαρμοστεί και στην Κύπρο. Βοηθώντας όχι μόνο στον έλεγχο διαπίστωσης της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων κατά την υλοποίηση του έργου, αλλά και τα επιπλέον στοιχεία που μπορεί να προκύψουν και την εφαρμογή τους σε αντίστοιχα έργα από τα αρχικά στάδια της μελέτης.

Μια άλλη σημαντική αδυναμία στην όλη διαδικασία ήταν η μη αποδοτικές τεχνικές δημόσιας διαβούλευσης για την συμμετοχή του κοινού στην εκπόνηση της ΜΕΕΠ λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του από την κατάθεση της πρότασης του έργου μέχρι και την λήψη αποφάσεων .

Για παράδειγμα, στην Γερμανία (Χατζηπαναγιώτου,Κ.,2003) η συμμετοχή του κοινού στην Εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων λαμβάνει χώρα τόσο πριν όσο και μετά την λήψη της απόφασης εκ μέρους των αρμόδιων αρχών για την χορήγηση της άδειας στο προτεινόμενο έργο και πραγματοποιείται σε 3 φάσεις. Στην πρώτη φάση, γίνεται δημοσιοποίηση των στοιχείων που έχει δώσει ο ιδιοκτήτης του έργου , σε δεύτερη φάση τελείται ακρόαση του κοινού, για να δεχτούν τις ενδεχόμενες ενστάσεις και την εξέταση των ενστάσεων αυτών κατά την διάρκεια ιδιαίτερης συνάντησης και τέλος γίνεται ανακοίνωση της απόφασης της αρχής [5].

Στο τμήμα όπου αφορά το περιεχόμενο της ΜΕΕΠ, θα ήταν αρκετά βοηθητικό αν εντάσσονταν και οι όροι εντολής, ή ακόμα κατατέθηκαν πριν αρχίσει η διαδικασία εκπόνησης της ΜΕΕΠ σε κάποιο υπεύθυνο λειτουργό. Έτσι θα δινόταν ένα μεγαλύτερο κύρος στην όλη μελέτη, καθώς και θα κέρδιζαν χρόνο οι μελετητές για να εντοπίσουν επιπλέον ελλείψεις που μπορεί να μην έλαβαν υπόψη τους.

Όσον αφορά τα περιεχόμενα τις ΕΠΕ πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στην διαφάνεια προδιαγραφής των πρότυπων που χρησιμοποιούνται στις ΜΕΕΠ για την τεκμηρίωση και συλλογή κάποιων στοιχείων για τη στήριξη των επιπτώσεων ή των συμπερασμάτων της μελέτης. Δηλαδή να δοθούν κάποια συγκεκριμένα πρότυπα από τις αρμόδιες υπηρεσίες που να είναι αξιόπιστα και να συμβαδίζουν με το νομικό πλαίσιο της χώρας. Καθώς και να γίνεται έλεγχος από αρμόδιους λειτουργούς καθόλη την διάρκεια εκπόνησης της μελέτης για την εγκυρότητα των στοιχείων αλλά και του περιεχομένου της.

Εκτός του περιεχομένου και της εγκυρότητας των πληροφοριών μιας μελέτης πρέπει να προσεχθεί και η υπευθυνότητα του μελετητή. Όπως επίσης και η ανάληψη των επαγγελματικών ευθυνών τους , αν και υπογράφουν την μελέτη έχοντας μια συγκεκριμένη ιδιότητα, αλλά όχι το μέρος το οποίο είχε υπό την ευθύνη του, ώστε αν εμφανιστή κάποιο πρόβλημα να μπορούν να του παρατεθούν ευθύνες για να τις αναλάβει. Άρα, πρέπει να είναι εμφανές από την ομάδα των μελετητών ποίος έχει διεκπεραιώσει το κάθε κομμάτι της μελέτης. Αυτό φυσικά θα έπρεπε να στηριχτεί περισσότερο από το νομοθετικό πλαίσιο που στο παρόν στάδιο δεν υφίσταται.

Ακόμη η επιλογή του μελετητή όπου θα αναλάβει την μελέτη (ΜΕΕΠ), δεν πρέπει να γίνεται από τον ίδιο τον αιτητή. Αλλά από την Περιβαλλοντική Αρχή, όπου αρχικά αφού πιστοποίηση και κατάταξη τις εταιρίες σε βαθμίδες και ειδικότητες. Η εταιρεία που χρειάζεται

μελέτη να απευθύνεται στο Τμήμα Περιβάλλοντος το οποίο θα αναθέτει αυτό την εκτέλεση της μελέτης σε μια από τις εγγεγραμμένες εταιρείας. Η επιλογή μπορεί να γίνει και με διάφορους διαγωνισμούς.

Επίσης θα μπορούσε να υπάρχει ένας κατάλογος με τους εμπλεκόμενους φορείς για κάθε κατηγορία έργων ώστε οι μελετητές να ξέρουν από την αρχή χωρίς να χάνουν χρόνο να βρουν με ποιους πρέπει να συνεργαστούν. Για να περνούν τις απόψεις τους πριν αρχίσει καν η εκπόνηση της μελέτης.

Ακολούθως πρέπει να τονισθεί ιδιαίτερα ο ρόλος του Τμήματος Περιβάλλοντος στην απόφαση για την υλοποίηση έργων, πρέπει να γίνει πιο ουσιαστικός και όχι να είναι μόνο συμβουλευτικός. Αυτό μπορεί να ρυθμιστεί, με την αφαίρεση του από τις πρόνοιές του παρόντος νομοθετικού πλαισίου και τη πρόσθεση μιας δεσμευτικής απόφασης που να προέρχεται από την Περιβαλλοντική και όχι από το Τμήμα Πολεοδομίας και Χωροταξίας όπως γίνεται με τα σημερινά δεδομένα.

Κατά συνέπεια, με την τροποποίηση αυτή στο κρατικό θεσμικό πλαίσιο θα δοθεί και ένας πιο ουσιαστικός ρόλος στην Επιτροπή Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Επιπλέον, θα πρέπει να γίνει και μια αναθεώρηση των μελών που συμμετέχουν στην Επιτροπή, καθιστώντας άτομα με περισσότερες γνώσεις για το κάθε έργο ξεχωριστά όπως για παράδειγμα εμπειρογνώμονες στο θέμα και επιστημών που αξιολογούν καθώς και άτομα που είναι πιο άμεσα επηρεασμένα από το έργο.

Επιπρόσθετα, ένα άλλο σημαντικό θέμα που πρέπει άμεσα να διεκπεραιωθεί είναι ο διορισμός ειδικού προσωπικού- λειτουργούς που να ασχολούνται μόνο με τα θέματα ελέγχου κατά την κατασκευή και κυρίως κατά την λειτουργία των έργων. Για να διαπιστωθεί αν όντως, έχουν διενεργηθεί τα μέτρα μετριασμού που παράθεσε η ΜΕΕΠ για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που μπορεί να προέκυπταν κατά την πραγματοποίηση του έργου. Εκτελώντας και επιτόπιες επισκέψεις για επίβλεψη στο χώρο υλοποίησης του έργου, με αυτό τον τρόπο θα γίνει και πιο αποδοτική η όλη διαδικασία και θα έχει ουσιαστικό και λειτουργικό ρόλο η εκπόνηση των ΜΕΕΠ, εκπληρώνοντας τον σκοπό του έργου με τις λιγότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθόλη την διάρκεια λειτουργίας του.

Τέλος ένα αρκετά μεγάλο θέμα που εύκολα μπορεί να διορθωθεί , να γίνει πιο προσιτή η πρόσβαση στην πληροφόρηση του κοινού πολίτη για τα θέματα αυτά. Για παράδειγμα, να υπάρχει το μεγαλύτερο μέρος των στοιχείων για κάθε θέμα διαθέσιμα στο διαδίκτυο, εξοικονομώντας έτσι πολύτιμο χρόνο στην άμεση απόκτηση των απαραίτητων πληροφοριών για την ενημέρωση του. Πιο άμεση ροή των πληροφοριών. Αν και τα κύρια έγγραφα που χρειάζεται κάποιος για να την ενημέρωση του βρίσκονται αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος, για κάποιο χρονικό διάστημα, μετά αφαιρούνται και αναπληρώνονται από πιο πρόσφατα έργα. Όπως για παράδειγμα η γνωμάτευση και η μελέτη ΕΠΕ που εκπονήθηκε. Επίσης, υπάρχουν αναρτημένες και οι νομοθεσίες που αφορούν το συγκεκριμένο θέμα. Δεν είναι τόσο βοηθητικά για κάποιο απλό πολίτη που θέλει να ενημερωθεί πάνω σε ένα συγκεκριμένο έργο, αν δεν διεξάγει από μόνος του μια μικρή έρευνα με επιτόπου επισκέψεις και τι συλλογή όλων των απαραίτητων πληροφοριών. Αυτό φυσικά, για να γίνει πρέπει κάποιος να διαθέσει τον ανάλογο χρόνο και μελέτη για να κατανόηση την όλη διαδικασία που ακολουθείται για την αδειοδότηση κάποιου έργου στην Κύπρο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Glasson, J., Therivel, R. & Chadwick, A. . (2005). *Introduction to Environmental Impact Assessment*, 3rd edition. USA and Canada: Routledge , Taylor & Francis Group.
2. Munn, R.E. (1979). *Environmental impact assessment: principles and procedures*, 2nd edition. New York: Wiley.
3. DoE (Department of the Environment). (1989). *Environmental assessment: a guide to the procedures*. London: HMSO.
4. Gilpin, A. (1995). *Environmental impact assessment (EIA): Cutting edge for the twenty-first century*. Cambridge Univ Pr.
5. Χατζηπαναγιώτου, Κ. (2003). *Εγχειρίδιο Διαδικασίας Εκπόνησης και Αξιολόγησης Περιβαλλοντικών Μελετών: Ιστορικό και η Εξέλιξη του Θεσμού στην Κύπρο*. Λευκωσία: Τυπογραφείο Styvory Printers Ltd.
6. Ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος:
http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/de28_gr/de28_gr?OpenDocument
7. Συμβουλευτική Ατλαντίς. (2009). *Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για την Κατασκευή του Σκοπευτηρίου Πάφου στην Περιοχή Ανατολικού*.
8. Βασικό Νόμο, ο περί της εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον Ορισμένα Έργα Νόμος του 2005 που εκδόθηκε με δημοσίευση στην Επίσημη εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το άρθρο 52 του συντάγματος με Αριθμό 140(I) του 2005 (Νόμος 140(I)/ 2005).
9. Εναρμονιστικό σχέδιο για τον περί της Εκτίμηση των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα τροποποιήθηκε στο Νόμο με Αριθμό 42(I) του 2007.
10. Ο περί της εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον Ορισμένα Έργα Νόμος του 2005 έως 2008 με Αριθμό 140(I) του 2005, του διατάγματος δυνάμει του άρθρου 20(β).
11. Από την Σύμβαση για την Πρόσβαση σε Πληροφορίες, Δημόσια Συμμετοχή στη Λήψη αποφάσεων και την Πρόσβαση στη δικαιοσύνη για Περιβαλλοντικά Θέματα που έγινε στο Aarhus της Δανίας, στις 25 Ιουνίου 1998.
12. California Resources Agency. (1998). *California EIA monitor*. State of California.

13. Baseline Environmental Consulting.(1989). Mitigation monitoring and reporting plan for a woodwaste conversion facility, West Berkeley, California Emeryville, California: Baseline Environmental Consulting.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ερωτηματολόγιο- Προς τον ιδιοκτήτη του έργου

Κυβερνητικές Υπηρεσίες – Αρμόδιοι Φορείς:

1. Ποίες ήταν οι πρώτες σας ενέργειες για την απόκτηση της άδειας; 4 Συμβουλευτήκατε κάποιον σύμβουλο;
2. Είχατε κάποιες γνώσεις ή κάποια ιδέα πάνω στο νομοθετικό πλαίσιο το οποίο διέπει το συγκεκριμένο έργο;
3. Με ποιές αρμόδιες υπηρεσίες επικοινωνήσατε; Ποιοι από αυτούς σας δυσκόλεψαν και ποιοι ήταν πρόθυμοι να σας βοηθήσουν, και σας βοήθησαν;
4. Πώς σας φάνηκε ο τρόπος διεξαγωγής της όλης διαδικασίας και του συστήματος γενικά (απόκτησης μιας αδειοδότησης); Πώς τον αξιολογείται;
5. Κατά την άποψη σας κάποιες από τις απαιτήσεις που παρατέθηκαν από τις Δημόσιες Υπηρεσίες ήταν υπερβολικές για το συγκεκριμένο έργο;
6. Υπήρχε κάποια καθυστέρηση στην εν λόγω διαδικασία που να θεωρήσατε ότι ήταν απαράδεκτη;

Για την Μελέτη – Εταιρεία ΑΤΛΑΝΤΙΣ

1. Με ποία κριτήρια επιλέξατε την συγκεκριμένη εταιρεία, για την εκπόνηση της ΜΕΕΠ;
2. Πώς ήταν η συνεργασία σας με τους μελετητές;
3. Πώς σας φάνηκε η μελέτη; Πιστεύεται ήταν κατανοητή;
4. Την είχατε παραλάβει πριν υποβληθεί στην Επιτροπή εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον ή την περιβαλλοντική αρχή; Την έχετε στο Γραφείο σας;
5. Πιστεύεται επηρέασε κατά κάποιο τρόπο την απόφασή της επιτροπής και αν ναι σε ποιο βαθμό;
6. Ερωτηθήκατε για τα μέτρα ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων του έργου που τέθηκαν από τους μελετητές (που συμπεριέλαβαν στην μελέτη);
7. Από οικονομικής πλευράς κατά πόσο ήταν εφικτό η πραγματοποιήσει αυτής της μελέτης;
8. Η μελέτη εγκρίθηκε; Πήρατε την άδεια;

9. Το έργο ολοκληρώθηκε; είναι σε λειτουργία; Υπάρχουν δυσκολίες;
10. Υπάρχει κάποιος έλεγχος από τις αρμόδιες υπηρεσίες και αν ναι, κάθε πότε γίνεται;

Απαντήσεις στο Ερωτηματολόγιο- Προς τον ιδιοκτήτη του έργου

1. Δεν γνωρίζαμε τις κατευθυντήριες γραμμές. Απευθυνθήκαμε σε ένα συμβουλευτικό γραφείο.
2. Μελέτησα την νομοθεσία, γιατί έπρεπε να την γνωρίζω. Για να μην βρεθώ εκτεθειμένος.
3. Για την αδειοδότηση έπρεπε να χορηγηθούν, άδεια Πολεοδομίας, άδεια Οικοδομής, και άδεια Λειτουργίας. Υπήρχε αρκετή καθυστέρηση σε όλους τους τομείς . Ήταν αρκετά επίπονη η όλη διαδικασία, λόγω της γραφειοκρατίας που την καθιστούσε μια χρονοβόρα διαδικασία.
4. Ο τρόπος διεξαγωγής ήταν αξιοκρατικός. Αλλά αν βρισκόταν κάποιος τρόπος να απλοποιηθούν, με ειδικούς λειτουργούς που να εξιδανικεύονται για τον κάθε τομέα ξεχωριστά . Με αυτό τον τρόπο η διαδικασία θα ήταν μάλλον πιο γρήγορη.
5. Οι απαιτήσεις που παρατέθηκαν ήταν υπερβολικές, ξεπερνώντας κάποτε την λογική. Και διαφωνώ.
6. Υπήρχε κάποια καθυστέρηση στην διαδικασία της άδειας λειτουργίας, λόγω ασυνεννοησίας των τμημάτων και της επαρχιακής διοίκησης.
7. Η επιλογή της συμβουλευτικής εταιρείας που θα εκπονούσε την ΜΕΕΠ, έγινε τυχαία μετά από έρευνα στο διαδίκτυο και μετά από έρευνα με παλαιότερους πελάτες.
8. Η συνεργασία μας με την συμβουλευτική εταιρεία ήταν άψογη, ήταν πρόθυμη, και εντυπωσιαστήκαμε από την ακεραιότητα της μελέτης, όπου δεν δίστασαν να παρουσιάσουν και τα αρνητικά δεδομένα, παρότι εμείς είμαστε οι εργοδότες τους.
9. Η μελέτη μας φάνηκε απόλυτα κατανοητή. Έγιναν πολλές επισκέψεις, με πλούσιο φωτογραφικό υλικό, παραπομπές σε πίνακες. Την μελέτη την έχω και στο γραφείο μου.
10. Ασφαλώς και η μελέτη επηρέασε την απόφαση της επιτροπής. Οι ενστάσεις των κατοίκων της Αγίας Βαρβάρας ήταν βάση της Περιβαλλοντικής Μελέτης, όπως και όλη η συζήτηση ήταν γύρω από την μελέτη.
11. Όχι τα μέτρα ήταν αντικειμενικά. Δεν ερωτήθηκα αλλά θα ήθελα να με ρωτήσουν.
12. Η οικονομική πλευρά του έργου ήταν εφικτή. Λόγο των απλών κατασκευών.
13. Η μελέτη εγκρίθηκε, το έργο ολοκληρώθηκε και λειτουργεί.

14. Ημιτελής έργα είναι τα οδοποιίας και ο χώρος στάθμευσης.
15. Προβλήματα που υπάρχουν είναι η ανανέωση της άδειας λειτουργίας κάθε χρόνο.
16. Υπάρχει έλεγχος μόνο από την αστυνομία για θέματα ασφάλειας και από τις υγειονομικές αρχές για τα θέματα υγιεινής στο κυλικείο.

Ερωτηματολόγιο- Προς την Υπηρεσία Περιβάλλοντος

Γενικές

1. Πώς γίνεται η αξιολόγηση μιας μελέτης ΜΕΕΠ;
2. Ποία η όλη διαδικασία για την αδειοδότηση ενός έργου;
3. Βάση της πείρας σας σε αυτά τα θέματα. Ποία τα κύρια προβλήματα που μπορεί να υπάρξουν στο περιεχόμενο μιας μελέτης ΜΕΕΠ;
4. Σαν κάλος γνώστης του αντικειμένου. Ποίες οι αδυναμίες του όλου κυβερνητικού συστήματος στην αδειοδότηση τέτοιων έργων;
5. Κατά την άποψη σας. Θα βοηθούσαν κάποιες βελτιώσεις καθόλα την διάρκεια της διαδικασίας εκπόνησης και αξιολόγησης μιας μελέτης και αν ναι, ποιες θα ήταν αυτές;
6. Για τα σκοπευτήρια υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα πρότυπα τα οποία να ακολουθούνται για την εκπόνηση των ΜΕΕΠ, ή αντιμετωπίζεται την κάθε περίπτωση ξεχωριστά;
7. Βάση της εμπειρία σας. Ποίες είναι οι σημαντικότερες επιπτώσεις από την κατασκευή και την λειτουργία ενός σκοπευτηρίου;
8. Και κατά πόσο πιστεύεται πως τις καλύπτει η Κυπριακή Νομοθεσία;

Για την μελέτη

9. Πώς ήταν η συνεργασία σας με τους συμβούλους, θετική ή αρνητική;
10. Ποιος παρακολουθεί το σχέδιο παρακολουθήσεις; Γίνεται κάποιος έλεγχος κατά την λειτουργία του έργου, και αν ναι κάθε πόσο;
11. Η υπηρεσία σας έχει λάβει υπόψη της, την άποψη του κοινού (householder); Έχει έρθει κάποιος πολίτης στα γραφεία σας, για να διαβάσει την μελέτη;
12. Η μελέτη αυτή έχει δημοσιευθεί και αν ναι πού;

Απαντήσεις στο Ερωτηματολόγιο- Προς την Υπηρεσία Περιβάλλοντος

1. Από την Πολεοδομία εντοπίζεται αν το έργο βρίσκεται βάση του Νόμου 140(I)/2005 στο Παράρτημα I για ΜΕΕΠ ή στο Παράρτημα II για ΠΕΕΠ. Στόχος της ΜΕΕΠ είναι να κοιτάξει τις Περιβαλλοντικές επιπτώσεις του εκάστοτε έργου.

2. Για τις ΠΕΕΠ υπάρχει έτοιμο έντυπο από την Υπηρεσία Περιβάλλοντος, βάση του άρθρου 15 εδάφιο 7 του νόμου 2005, όπου τα έργα είναι απλά χωρίς σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, πάνε σε επιτροπή και η απόφαση εκδίδεται στην γνωμάτευση της συγκεκριμένης συνεδρίας, τα υπόλοιπα είναι όπως και στην ΜΕΕΠ. Ενώ για τις ΜΕΕΠ γίνεται δημοσίευση και εκπόνηση μελέτης βάση του Παρατήματος III, με 25 αντίγραφα σε ηλεκτρονική μορφή, 4 αντίτυπα σε έντυπη μορφή και 2 δημοσιεύσεις σε 2 εφημερίδες για την ενημέρωση του κοινού, όπου μπορεί σε 30 μέρες να υποβληθεί οποιαδήποτε άποψη, αλλά με επιστημονικά τεκμήρια. Μετά από αυτό το διάστημα μπαίνει στην Επιτροπή που απαρτίζεται από 10 καθορισμένα μέλη από την νομοθεσία και οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο φορέα. Με κάθε πρόσκληση και αντίγραφο της μελέτης. Κατά την παρουσίαση του έργου από τον διαχειριστή της μελέτης κρατούνται πρακτικά (ερωτήσεις – απαντήσεις). Τελειώνοντας την παρουσίαση τα μη μέλη αποχωρούν και η κύρια επιτροπή αποφασίζει αν το έργο θα απορριφθεί ή όχι. Βάση νομοθεσίας εγκρίνουν ή εγκρίνουν με όρους ένα έργο. Ο υπεύθυνος λειτουργός της Υπηρεσίας Περιβάλλοντος λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις και τα συναφή από την συνεδρία, συντάσσει μια γνωμάτευση που παραθέτει την θέση της Περιβαλλοντικής Αρχής με κάποιους περιβαλλοντικούς όρους. Αυτή αποστέλλεται στο Τμήμα Πολεοδομίας και Χωροταξίας, όπου θα αποφασίσει να θα παραχώρηση την άδεια στο συγκεκριμένο έργο, με την προϋπόθεση τηρήσεις των όρων από την γνωμάτευση, αυτό δεν γίνεται πάντα όμως. Επιπλέον οι περιβαλλοντικοί όροι πρέπει να συμφωνούν και με άλλες υπηρεσίες όπως π.χ. τμήμα υδάτων, πολεοδομίας ώστε το έργο να είναι χρήσιμο και να επιτελεί το σκοπό του έργου, χωρίς να επιβαρύνει άλλους παράγοντες όπως κυκλοφοριακού προβλήματος.
3. Μεριμνούμε ώστε να ικανοποιηθούν τα περισσότερα θέματα που είχε με κάποια κενά που διορθώνονταν με κάποιους περιβαλλοντικούς όρους, π.χ.: από 3 πεδία βολής σε 2 πεδία βολής. Ήταν δύσκολη περίπτωση λόγω των αντιδράσεων από την γειτονική κοινότητα.
4. Οι αδυναμίες του όλου κυβερνητικού συστήματος είναι: 1) Στους Περιβαλλοντικούς όρους : δεν υπάρχει προσωπικό για να ελέγξει, αν όντως έχουν εφαρμοστεί οι όροι ή από την Πολεοδομία ή από την Περιβαλλοντική Αρχή. 2) Για της ΜΕΕΠ: ο αιτητής πληρώνει κάποιο για την εκπόνηση της μελέτης. Θα ήταν πιο ιδανικό αν υπήρχε κάποια υπηρεσία

που να εκπονούσε αυτές τις ΜΕΕΠ χωρίς έξοδα από τον αιτητή. Δεν ξέρω κάποια χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση που να είχε την δυνατότητα να το κάνει αυτό, αλλά θα ήταν ιδανικό. 3) Περιβαλλοντική Αρχή: ο ρόλος της για την απόφαση αν θα γίνει ένα έργο ή όχι είναι εντελώς συμβουλευτικός, απλά δίνει την θέση της επί του θέματος μέσα από την γνωμάτευση όπου είναι αντικειμενική και επιστημονικά ορθή. Για παράδειγμα αν η Γνωμάτευση είναι αρνητική και ευσταθή, ενώ η Πολεοδομία δεν θέλει να υιοθετήσει τους περιβαλλοντικούς όρους, η Περιβαλλοντική Αρχή δεν έχει καμία παραπάνω επιρροή και εξουσία για να τους επιβάλλει. Μπορεί απλά η υπόθεση να πάει στο Υπουργικό Συμβουλευτώ, που θα πάρει την τελική απόφαση.

5. Μετά από πολλές μετατροπές στην Νομοθεσία είναι αρκετά σαφής και αποτελεσματική η όλη διαδικασία. Το πρόβλημα είναι κατά την εφαρμογή, δηλαδή δεν υπάρχει έλεγχος αν μετά σίγουρα έχουν τηρηθεί οι όροι έγκρισης.
6. Η μελέτη ήταν καλή, με λεπτομέρειες στα μέτρα μετριασμού στις επιπτώσεις, καθώς και οι ώρες λειτουργίας του σκοπευτηρίου που ήταν σημαντικό να καθοριστούν. Σημαντική ήταν η Γεωλογική επισκόπηση από εμπειρογνώμονες για τις επιπτώσεις στο έδαφος, για να δουν κατά πόσο ο μόλυβδος διαλύεται με την βροχή και την μεταφορά του στα υπόγεια ύδατα, που όμως η ρύπανση μπορεί να μείνει στάσιμη λόγω της γεωμορφολογίας της περιοχής.
7. Οι σημαντικότερες επιπτώσεις από το συγκεκριμένο έργο είναι ο θόρυβος (λύση δημιουργία αναχωμάτων) και τα σκάγια που περιέχουν μόλυβδο (λύση με δημιουργία αυλακιών για συλλογή τους).
8. Η διαδικασία είναι σωστή και κατά την εκπόνηση της ΜΕΕΠ, επιπλέον η νομοθεσία καλύπτει κάθε περίπτωση ξεχωριστά. Για παράδειγμα υπάρχουν λεπτομερής πρότυπα για Αφαλατώσεις και γήπεδα γκολφ.
9. Ήταν συνεργάσιμοι και είχαν θετική στάση. Πρόθυμη να υιοθετήσουν κάθε πρόταση που τους προτείναμε.
10. Είναι μια από τις αδυναμίες της διαδικασίας, το ότι δεν γίνεται έλεγχος. Σε κανονικές συνθήκες δεν υπάρχει απαραίτητο προσωπικό ώστε να γίνεται ο κατάλληλος έλεγχος για την τήρηση των όρων ούτε από την Πολεοδομία η οποία δίνει την άδεια ούτε από την Υπηρεσία μας.

11. Εμείς καλούμε την τοπική αρχή δηλαδή το Κοινοτάρχη και αυτή έχει την ευθύνη να ενημερώσει το κόσμο .Ο οποίος μετά θα αντιπροσωπεύσει το κοινό στην επιτροπή. Δεν μας είχε επισκεφτεί κάποιος πολίτης στα γραφεία μας για να ζητήσει περισσότερα στοιχεία ή να μελετήσει την ΜΕΕΠ για το έργο, αν και είχαν το δικαίωμα βάση της νομοθεσίας.
12. Η συγκεκριμένη μελέτη δημοσιεύτηκε σε 2 κυπριακές καθημερινές εφημερίδες.

Ερωτηματολόγιο- Προς τον Διευθυντή της Εταιρείας ΑΤΛΑΝΤΙΣ

1. Πώς πήρατε το συγκεκριμένο έργο;
2. Με βάση ποία πρότυπα ετοιμάσθηκε η μελέτη, ή βλέπετε την κάθε περίπτωση ξεχωριστά;
3. Με ποίους φορείς επικοινωνήσατε κατά την διάρκεια της εκπόνησης της μελέτης;
4. Είχατε ενημερώσει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς;
5. Με ποίους από αυτούς ήρθατε σε αντιπαράθεση ή υπήρξατε θετικής αντιμετώπισης;
6. Είχατε κάποια επικοινωνία με τον ιδιοκτήτη του έργου καθόλη τη διάρκεια που διεξαγόταν η μελέτη;
7. Είχατε κάποιο χρονοδιάγραμμα; και κατά πόσο τηρήθηκε αυτό; ή ποιοι το καθυστέρησαν;
8. Το γεγονός ότι το έργο ήταν υφιστάμενο, αυτό σας είχε δυσκολέψει;
9. Σας έχουν ζητηθεί από τα Μέλη της επιτροπής Εκτίμησης Επιπτώσεων στο περιβάλλον ή την Περιβαλλοντική Αρχή κάποια επιπλέον στοιχεία που έκριναν αυτή για μια πιο ολοκληρωμένη αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου ή θεώρησαν την μελέτη πλήρης;
10. Ποία ήταν η αντίδραση του πελάτη στο οικονομικό θέμα;

Απαντήσεις στο Ερωτηματολόγιο- Προς τον Διευθυντή της Εταιρείας ΑΤΛΑΝΤΙΣ

1. Σε διαγωνισμό του Ταμείου Θύρας εκ μέρους του Σκοπευτικού Ομίλου οποίος είναι και διαχειριστή του έργου.
2. Για την ετοιμασία μιας μελέτης εμείς χρησιμοποιούμε τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα, όπου είναι ένας προτεινόμενος οδηγός περιεχομένου και έτσι ακολουθούνται τα περιεχόμενα βάση των οδηγιών αυτών. Στο συγκεκριμένο εφαρμόστηκαν πρότυπα που επέλεξε η συμβουλευτική ομάδα. Δεν επιλέχτηκαν από την Υπηρεσία Περιβάλλοντος, ούτε επιβάλλει αλλά ούτε προδιαγράφει κάποια συγκεκριμένα. Για παράδειγμα, το ISO 1946 που εφαρμόζεται για τις μετρήσεις θορύβου στο συγκεκριμένο έργο, ήταν επιλογή της εταιρείας μας. Την Θεωρούμε σωστή μέθοδο και γι αυτό την χρησιμοποιούμε. Σε όλες τις δουλείες επιλέγουμε ην μέθοδο που νομίζουμε ότι είναι η πιο σωστή. Για πολλά πράγματα δεν έχουμε προκαθορισμένο κάτι. Χρήση των μοντέλων αυτών γίνεται με

βάση του μεγέθους και της δουλείας, π.χ: ο Κατάλογος Environmental Potential Management, έχει συγκεκριμένες χρήσεις και δουλείες εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κύπρου.

3. Οι φορείς με τους οποίους επικοινωνήσαμε κατά την διάρκεια εκπόνησης της μελέτης ήταν: η Υπηρεσία Περιβάλλοντος, Τμήμα Πολεοδομίας και Χωροταξίας, Τμήμα Γεωλογικών Ερευνών, Τμήμα Υδάτων, Τμήμα Αλείας, οι κοινότητες που είναι κοντά και κάποια οργανωμένα σύνολα που μπορεί να χρειαστούν καμία φορά, την Ολυμπιακή Επιτροπή που χειρίζεται τα θέματα των σκοπευτηρίων, κυρίως από κανονισμούς ασφάλειας, χωροθέτησης και σχεδιασμού του έργου.
4. Ενημερώνουμε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς με επιστολή, για την ανάθεση του έργου που λέει ότι αναλάβαμε το έργο και ότι επιθυμούμε τις απόψεις τους γι αυτό. Μετά επικοινωνούμε ξανά μαζί τους αφού έχει προχωρήσει η μελέτη και τους ενημερώνουμε για τι βρήκαμε μέχρι εκείνη την στιγμή, όπου παίρνουμε μια δεύτερη σειρά απόψεων όπου μπαίνει στα παραρτήματα της μελέτης. Δεν απαντούν όλοι μόνον εκείνοι που τους αφορά το θέμα. Οι υπόλοιποι δηλώνουν ότι δεν τους αφορά το συγκεκριμένο θέμα.
5. Μεγάλη αντιπαράθεση είχαμε με την κοινότητα που μας έστειλε επιστολή με δικηγόρο και ζητούσαν να γίνει άλλη μελέτη.
6. Υπήρχε συνεχής επαφή με τον ιδιοκτήτη, λόγω του ότι μας δίνει στοιχεία περεταιίρω για την μελέτη, καθώς πρέπει να τον ενημερώνεις και για τα μέτρα που θα προτείνεις.
7. Χρονοδιάγραμμα πάντα υπάρχει, λόγω του πελάτη και από την αρχή προκήρυξης της μελέτης. Το χρονοδιάγραμμα της μελέτης τηρήθηκε. Μόνο το χρονοδιάγραμμα Αξιολόγησης της μελέτης – επαναυποβολής είχε καθυστέρηση, λόγω του ότι ζητήθηκαν κάποια στοιχεία αλλά και οι αντιπαραθέσεις που υπήρχαν από πλευράς της κοινότητας. Αντί σε 3 μήνες πήγαμε στους 8 μήνες.
8. Το γεγονός ότι το έργο ήταν υφιστάμενο μας δυσκόλεψε, γιατί η Υπηρεσία Περιβάλλοντος θα έπρεπε να αξιολογήσει κάτι υφιστάμενο. Η πολεοδομία είχε να αξιολογήσει ένα έργο το οποίο ήταν για 15 χρόνια παράνομο, λόγω διαφωνιών με την κοινότητα. Επιπλέον το γεγονός ότι ήταν πάνω σε λόφο ήταν περίεργο για Σκοπευτήριο. Η αποδοχή από όλους τους φορείς, λόγω του ότι αν δεν το εγκρίναν θα έριχνε το οικονομικό. Όμως επειδή, ήταν στην μέση το Ταμείο Θύρας και η Ολυμπιακή Επιτροπή που θέλει ανάπτυξη των σπόρ και υπήρχε αυξημένη πίεση.

9. Επιπλέον στοιχεία ζητήθηκαν ναι. Για να γίνει μια πιο λεπτομερής και προσεχτική ανάλυση για την αξιολόγηση των επιπτώσεων από το μόλυβδο. Δική μας θέση ήταν, δεν θα έβρισκαν σκάγια από μόλυβδο λόγω του ότι το έδαφος είναι αλκαλικό και δεν θα διαβρώνονταν τα σκάγια για να μεταφερθεί ο μόλυβδος στα υπόγεια ή επιφανειακά ύδατα.
10. Δεν έχει αντίδραση, αφού η τιμή ήταν χαμηλή και ήταν και βάση διαγωνισμού που πήραμε το έργο.